

CHKD JUL 31 1962

NEW YORK PUBLIC LIBRARY
DIV. S
GRAND CENTRAL STA. BOX 2231
NEW YORK 17, N.Y.

V I E N Y B Ė

76 M. 29 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn 7, N. Y.

1962 M LIEPOS (JULY) 27 D.

Telefonas:
APplegate 7-7257

KAINA 15 C.

Lietuvos diplomatai prie užbaigtų tvarkyti ir į knygas apdarytų milijono Amerikos piliečių parašų, prašant JAV pripažinti Lietuvos nepriklausomybę. Iš k. į d.: dr. J. Blelskis, adv. R. C. DeWolf, Lietuvos Atstovas adv. J. Vileišis ir Lietuvos Atstovybės sekretorius dr. M. J. Vinikas.

Sukanka 40 metų nuo JAV Lietuvos pripažinimo de jure

Liepos 28 d. sukanka 40 metų, kai JAV pripažino Lietuvą de jure kartu su kitomis dviem Pabaltijo valstybėmis ir Albanija.

Dabar, kai beveik kasdien girdime apie tai, kaip naujos tautos ir valstybės keliasi į nepriklausomą gyvenimą ir kaip jos tuojau pat pripažinamos didžiųjų valstybių, jų tarpe ir Amerikos, gali kam paradoksiškai atrodyti mūsų, lietuvių, rūpinimasis paminėti faktą, kuris įvyko prieš 40 metų.

Gal panašiai šitai atrodys ir kai kuriems diplomatams Washingtone, kai juos pasieks Lietuvos Atstovybės žinia, kaip tik jiems primenantį tą faktą, jog JAV prieš 40 metų pripažino Lietuvos Respubliką de jure ir dabar to pripažinimo laikosi ir kurio įrodymu yra Lietuvos Atstovo buvimas Washingtone ir jo įstaigos veikimas.

Rašant šias eilutes, dar nebuvo žinoma, kokia forma ir kaip Lietuvos Atstovas J. Kajeckas primins tai Valstybės Departamentui ir Washingto-

Salomėja Narkėliūnaitė

ne esančiam diplomatiniam korpusui. Tačiau jau buvo žinoma, kad Lietuvos Atstovas tokiam žygiui ruošėsi, o jį atlikęs, taipgi rūpinosi ir painformuoti Amerikos ir viso pasaulio lietuvius.

Net ir nemačius to Lietuvos Atstovo laiško, galima numanyti, kad jame bus pasakyta tai, ką pasakytų kiekvienas, jeigu jam būtų pavesta kalbėti vardu tos Respublikos, kuri prieš 40 metų pripažinta de jure, bet kuri tik pusę to laiko buvo faktinai nepriklausoma, o per kitą pusę (prez. Roosevelt žodžiais tariant) ta jos "nepriklausomybė nebuvo prarasta, bet užgniaužta".

Tokia tai oficiali Amerikos valdžios nuomonė apie tą antrą laikotarpio pusę, ir ją ji patvirtindavo kiekvienais metais Lietuvos (ir Latvijos bei Estijos) diplomatiniams atstovams ir laisvinimo veiksmų atstovams.

Šitokia ji yra, reikia many-

ti, ir dabar, šią savaitę, kai Amerikos lietuviai prisimena (gaila, kad nemini, o turėtų paminėti) tą 40 metų sukaktį.

Amerikos lietuviai, kurie prisidėjo prie to, kad Lietuvai buvo suteiktas pripažinimas de jure 1922 m., taip pat prisidėjo ir prie to, jog ir per tą antrą pusę, kai Lietuvos Respublikos valstybinio gyvenimo siūlas tapo nutrauktas Sovietų Sąjungos 1940 m., tas valstybinio pripažinimo testinumas buvo išlaikytas iki šiol.

Amerika laikėsi savo žodžio, nors kiti jos draugai jau senokai nuėjo "praktišku" keliu ir paskubėjo Lietuvos aneksiją pripažinti ne tik de facto, bet ir de jure.

Tokio "praktiškumo" vėjai jau gerokas laikas suka ir Amerikoje. Ir todėl reikia tik melsti likimą, kad Amerika ir toliau savo principų laikytųsi, jei iš viso galima apie principus kalbėti tarptautinėje politikoje.

Taip, kaip negalima tvirtinti, kad vien tik nuo Amerikos

Nukelta į 6 psl.

MES

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

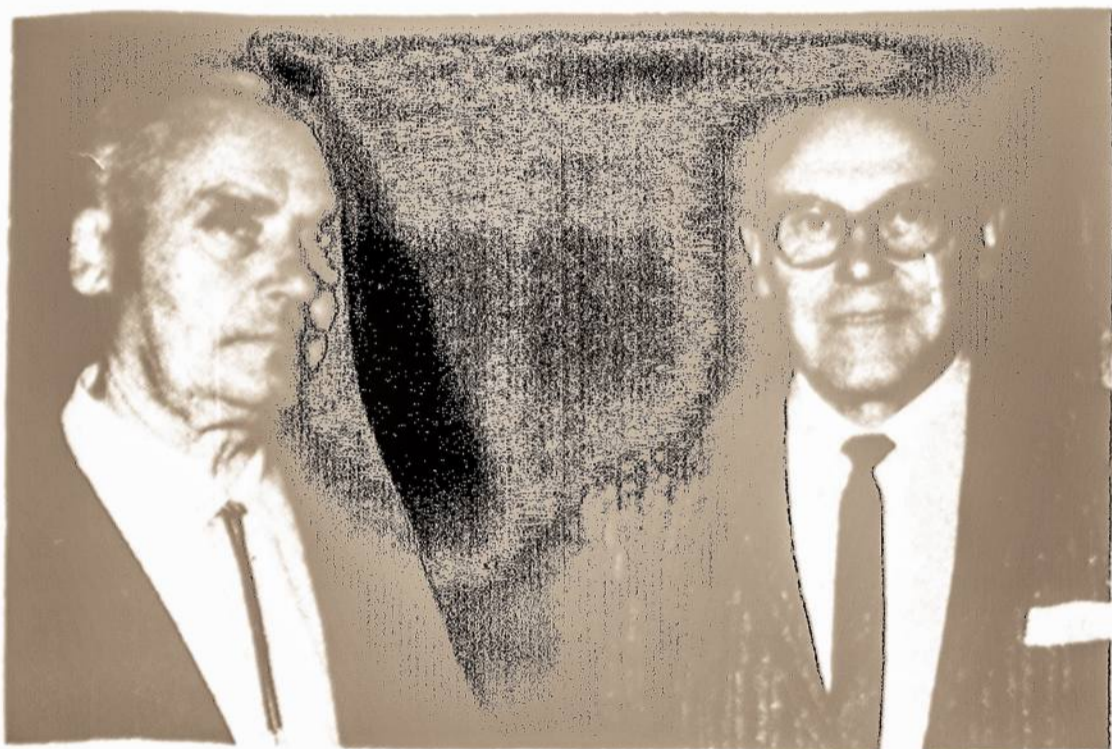
Gyvenimo sukūriuose faktai kinta kai kada net pasiutišku greičiu, bet politinės nuotaikos pasilieka įsisenėjusios ir net nuo įvykių atsiliekantios.

Kanados Tėviškės Žiburiuose be parašo "Dvi taktikos — liudijimas atvykusio iš Lietuvos" pasakojama: Iš Maskvos po nacių okupacijos grįžę mūsų komunistai gyventojuose maža atramos rado, nes nesirašė nei į partiją, nei komsomolą. Pasėkoje — daugelį vadovaujamų vietų užėmė niekad Lietuvoje negyvenusieji. Latvijoje — gal dėlto, kad latvių miestuose buvo daugiau, ar gal kad pramonė buvo augštesnio lygio, įvyko, palyginti, sklandus latvių įsijungimas į partiją ir sugebėjimas daugelyje vadovaujančių vietų įsodinti savo žmones. (Rusai neseniai likvidavo "nacionalistinę-antileninistinę" Ozolinšo, Kruminšo ir kitų grupę.) Latvių taktika, sako, turėjusi tam tikros ekonominės naudos, nors tautiniu atžvilgiu gal abejotina.

VLIKo pirm. dr. A. Trimakas Draugo bendradarbei pareiškė, kad, santykiuojant su tėvyne, reikia skirti "pavergtuosius nuo Maskvos agentų." Mano, Vakarams "sustiprinus" savo reikalavimus, Lietuvai laisvė tučtuoj sušvistų, bet bijo, kad šitoks spaudimas bus "nudelstas". Lietuvoje gi vykstanti "sustiprinta rusifikacija", kuri, jei dr. Trimakas nepastebės mūsų tautoje atitin-

Nukelta į 4 psl.

Iš Kalifornijos

K. Lukšis ir dr. P. Pamataitis, liet. respublikonų vienetų pirm.

Kalifornijos lietuvių respublikonų abiejų vienetų pirmininkai su šalimi valdybos nariu. Sėdi iš k. į d.: B. Budriūnas, K. Lukšis, dr. P. Pamataitis, A. Skirius; stovi: B. Čiurlionis, J. Andrius, Alg. Gustaitis, dr. J. Varnas ir E. Arbas. Pirmininkai ir valdybos buvo išrinktos š. m. liepos 14 d. susirinkime, įvykusiame LB Centro salėje, Los Angeles, Cal. Lithuanian - American Republican Assembly vienetui vadovauja Kazys Lukšis iš Santa Monica, Cal., o American - Lithuanian Republicans of California vienetui - dr. Petras Pamataitis. L. Kančausko nuotr.

Los Angeles lietuvių skautų gegužinėje jaunimas žaidžia. L. Kančausko nuotrauka

Sekmadienį, 1962 m. Rugpiūčio - Aug. 5 d.

Visi keliai veda į metinį

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ" RADIJO

PIKNIKA

rengiamą Didžiojo New Yorko lietuviams

JAMAICA POLISH NATIONAL HALL & PARK
108-11 SUTPHIN BOULEVARD, JAMAICA, L. I., N. Y.

Programoje:

- "Linksmieji Broliai"
- Lietuvaite gražuolės rinkimas išrinkti "Miss Lithuania, 1962"
- Sokimo varžybos
- Lietuviškos sutartinės

PIKNIKO PRAPŽIA — 1 v. pp. • SOKIAI — 5 v. iki 10 v. • PROGRAMA 6 v. vak.

PIKNIKAS ĮVYKS BET KOKIAM ORUI ESANT

Įėjimas — \$1.00 ir 25c už ženkliuką (auka Radijo Fondui)

Nuoširdžiai Jus kviečiame! — Jokubas J. Stukas, Direkt.

Hartfordo lietuviai

Liepos 20 d. lenkų klubo salėje įvyko pavergtų tautų savaitės minėjimas, kurį paruošė vietos bendrasis komitetas, mūsų tautiečio J. Z. Strazdo vadovaujamas. Komitetą sudarė lietuviai, estai, latviai, ukrainai, lenkai ir vengrai.

Strazdas pasveikino dalyvius, apie 300 amerikiečių, ir tarė savo įžanginį žodį, padėkojo dalyviams, nešykštėjusiems dalyvauti minėjime.

Programos vedėju pristatė Lucien Daum, po to sekė lenkų kunigo invokacija, Amerikos himnas ir pristatytas Conn. valst. gubernatoriaus atstovas Aramato, kuris, gubernatorių Dempsey atstovaudamas, perskaitė deklaraciją ir pasakė kalbą.

Jauna lietuvaitė Victoria Kikutis, iš Collinsville (Ill.) ir St. Louis, Mo., paskambino piano solo. Po to kalbėjo Conn. valst. Sen. John M. Lupton, kandidatas į JAV Kongresą. Savo kalboje jis parodė daug moralinės paramos pavergtoms tautoms kovoje už laisvę ir pareiškė, kad ši kova privalo būti kovingesnė ateityje. Jis pabrėžė, kad Europos kilmės amerikiečiai privalo vadovauti kovoje prieš komunizmą, išjudinti apatišką amerikiečių visuomenę.

Estų dainininkė May Toosala padainavo 3 dainas, piano palydėta E. Miniukienės. Po to kalbėjo Kubos kovotojas inž. Jose Salazar, kuris išgyveno metus laiko Kuboje ir buvo Kubos kompartijos pareigūnas, matė kompartijos apgaulę ir melą patyrė ir kubiečių tragedijas pergyveno.

Jis pareiškė: "Aš žinau ką yra komunizmas, kaip melu ir apgaulė komunistų vadai siekia valdymo — pavergimo žmonių".

Po kalbų ir meninės programos, buvo rodomi kino paveikslai iš kompartijos teroro, vykdomo pavergtuose kraštuose.

Amerikiečių spauda nešykštėjo vietos pavergtų tautų savaitės minėjimo aprašymui. Tai mūsų tautiečio Strazdo nuopelnas. Šis Žemaitijos sūnus, buvęs Lietuvos karys, yra tarp nedaugelio iš naujos liet. emigracijos vyrų, kurie išsiskiria savo veikla, iniciatyva ir pasišventimu Lietuvės reikalams. Jis užvadavo senosios kartos lietuvius veikėjus, ypač p. VMC, jau žilo plauko susilaukusį, sveikatoje pašlijusį.

Greta Strazdo gražiai pasireiškė ir kun. Benesevičius, ALT skyr. pirm. ir LB apyl. vice-pirmininkas.

—V.M.K.

Su ofseto spaudos darvais

KREIPKITĖS!

VIENYBĖ

Moderniškiausiomis mašinomis spaudai paruošiamos:

- * BROŠIŪROS * BIULETENIAI * KATALOGAI
- * KNYGOS * ILIUSTRUOTOS PROGRAMOS IR KT.

Foto reprodukcijos

192 HIGHLAND BOULEVARD, BROOKLYN 7, N. Y.
Tel. AP 7-7257

THE

Tel. TAylor 7-9842

Arlington

385 Arlington Ave.
Brooklyn 8, N. Y.

Restaurant

Ona ir Jonas Valaičiai

FESTIVAL RESTAURANT & BAR

Pietūs ir vakarienė
Jaukus baras

Salė susirinkimams
vestuvėms ir
pobūviams

Gali tilpti 200 žmonių
LIETUVIŠKIEMS
suėjimams nemokamai

VACYS STEPONIS
Savininkas

40 East 26th St. New York City MU 3-2928

Lietuviškoje Chicagoje

D. Kuraitis išvyko į Europą, tikisi patekti į Vilnių ir į Rygą, kur žada pabūti po kelias dienas.

J. Valaitis, senas pedagogas, praleidęs Kanadoje atostogas pas savo brolių, gyvenančių Londone, sugrįžo atgalios.

VI. Baltrušaitis, buvęs operos solistas, su žmona dr. Elena ir vaikučiais iš New Yorko yra atvykęs į Chicago atostogauti ir yra apsistojęs pas gimines.

Dr. Jankus, atvažiavęs iš pietinės Illinois valstybės į daktarų konferenciją Chicagoje, aplankė ir pasidžiaugė Chicago parkuose Alvido įsteigtom akštelėm vaikams.

P. Zičkus, buv. Dachau kalinys, yra atvykęs iš Bostono į Chicago atostogas praleisti ir yra apsistojęs pas brolių Juozą.

Dr. V. Kavolis, chicagietis, yra ekstrordinarinis profesorius Defiance Kolegijoje ir ten veda sociologijos ir antropologijos skyrių.

Pabaltijo Advokatų - Teisėninkų Lygos prezidiumą sudaro: Ch. P. Kal, J. Kalnins, J. Margulis, St. Gečas, M. Poska ir P. Šulas.

Krivulės Klubas išvyka į K. Velbasio ūkį liepos 4 d. gerai pavyko. Suvažiavo arti šimto automobilių. Krivulėnų su šeimomis ir artimaisiais buvo per du šimtus.

Pov. Dirkis, Krivulės pirm. ir daugelio organizacijų narys, yra pakviestas į Kultūros Fondo Tarybą vietoje vieno pasitraukusio nario.

D. Šulaitytė, Cicero gyventojė, šiemet atstovaus Lietuvą tarptautinėje Chicago parodoje, kuri vyks liepos 25 - rugpjūčio 12 dienomis McCormick rūmuose.

R. Kavolienė Van West Meno Fondo parodoje už savo akvarelės paveikslą gavo premiją.

Dr. VI. Busiliauskienė su šeima iš Chicago persikėlė gyventi į Los Angeles, Cal.

Dr. A. Bertušius su žmona ir sūnumi praleidžia ištisą mėnesį beplaukidami Michigan ežerą.

J. ir G. Stitiliai, atvykę iš Venezuelos, sėkmingai išsikūrė Chicagoje.

G. Konsulas dr. Dauzvardis drauge su 40 kitų valstybių konsulais dalyvavo pas Illinois gubernatorių Otto Kerner priėmime.

A. Ambrose rašo Chicago lietuvių istoriją.

B. Skutas, chicagietis lietuvė, tarnaujanti JAV kariuomenėje ir turinti majoro laipsnį, yra apdovanota gen. Ch. Baer garbės medaliu ir paskirta į WAC apmokymo centrą Fort McClellan, Ala.

T. Br. Markaitis, SJ, kompozitorius, liepos 7 d. sulaukė 40 m. amžiaus. Jis yra knygų "Širdies gelmė" autorius.

Valerijonas Šimkus grįžo iš Portlando, pastatęs ten stilingą lietuvišką kryžių Lietuvos partizanams atminti.

Mūsų Sparnai, evangelikų - reformatų žurnalas, jau išėjo iš spaudos.

Pov. Vaitonis, šachmatininkas, gyvenęs Hamiltone, Kanadoje, atvyksta į Chicago, kur tikisi susitikti su šachmatininku Pov. Tautvaiša. Vaitonis apsistos pas p. Zymontus.

Pavergtų tautų demonstracija liepos 15 d. Grand Parke, nors lietui pilant, praėjo dideliu pasisekimu. Didžiausią grupę sudarė lietuviai, išsiskyrę iš kitų ne tik skaičiumi, bet ir vėliavų gausumu. Gen. Konsulas dr. Dauzvardis buvo pagrindinis kalbėtojas.

Dariaus - Girėno minėjimas. Šiemet viešo minėjimo Chicago lietuviai suruošė nelstengė. Vietos spaudoje tos sukakties proga beveik jokių žinių nebuvo. Tik Margučio radijas liepos 20 d. suruošė Dariaus - Girėno prisiminimą. Apie lakūnus kalbėjo buvęs 1933 metais Chicago konsulu A. Kalvaitis.

Lietuviai dalyvavo Chicago 125 m. sukakties minėjime rugpjūčio 24 d. Eisenoje jie turės keletą gyvųjų paveikslų, kuriuos ruošia įvairios lietuviškos organizacijos.

P. Paulikonis, istorikas, iš Worcesterio, lankosi Chicagoje ir dalyvavo savo dukters vestuvėse.

Panevėžiečių klubas stengiasi išleisti Panevėžio monografiją iš atsiminimų medžiagos, kad ir su klaidomis.

BALFO DARBO METAI

Liepos 1 d. uždarytos BALFO apyskaitų knygos ir pradėti suvesti balansai. Per metus laiko BALFas turėjo per \$80,000 pajamų grynais pinigais ir gavo arti milijono svarų gerybių, kurios vertos per \$200,000. Nario mokesčio gauta \$2,105. Šis narių skaičius bene bus rekordinis, nes praetyje BALFO narių skaičius retai kada peršokdavo 1,500.

Tremtinių mokykloms paremti surinkta per \$25,000 kurie visi mokykloms ir buvo išsiuntinėti. Buvo gauta keletas šimtų dolerių privatiems siuntiniams. Visa kita buvo BALFO Centro Valdybos žinioje ir jos sprendimų panaudota šalpai. Metų gale susidarė centre likutis \$610, kuriuos pridėjus prie seniau turimos atsargos, šalpos darbas tęsiamas toliau.

BALFO šalpos darbo metų bėgyje daugiausia paramos atiteko V. Vokietijoje esantiems lietuviams; per \$40,000 išleista lietuvių šalpai kituose kraštuose. Beveik visas JAV dovanotas maistas ir didžioji dalis BALFO gautų drabužių atiteko irgi lietuviams Vokietijoje. Tačiau per metus laiko BALFas supakavo ir išsiuntė 1,096 individualias siuntas lietuviams kaip Amerikos lietuvių dovanas.

Liepos mėnesį, manoma, kad bus supakuota ir išsiųsta per 100 siuntinių, daugumoje Lenkijos lietuviams. Vokietijos lietuviams beveik visas maistas ir drabužiai šiems metams jau nuvežti, tik dar laivų laukia 39,500 sv. pupų ir 10,000 sv. sviesto (JAV dovanos).

Apyskaitiniams metams pasibaigus, BALFas turėdavo tūkst. visą personalą, organizaciją ir šiek tiek tokias atsargas, bet teks nuolat kreiptis į Amerikos lietuvius, prašant pagalbos.

GINTARAS Lietuvos auksas

Kainos nuo \$25.00

Ivairiausios gintarinės dovanos vyrams ir moterims prieinamiausiomis kainomis

AMBER GUILD LTD.
80-19 31st Avenue
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Tel. HA 9-5855

Pasiekiami: auto iki 31 Ave. Northern Blvd, IND subway iki Roosevelt Ave. IRT iki 74 St. Port Bus iki 31 Avenue.

Giz-giz-giz į Washingtoną...

Petras Būtėnas Karyje rašo: "Niekas svetimųjų Lietuvos nevadavo, nevaduoja ir nevaduos. Visos kelionės į Washingtoną tik giz-giz-giz į departamentus, kad Lietuvą užtarytų, ne kad vaduotų." Tikras vadavimas būtų giz-giz-giz į Washingtoną prikalbinti karu Lietuvą iš Maskvos imperijos išimti.

Chicago lietuviai rado energijos ir ištiklių pastatyti operą Aidą. Gal rastųsi ir suruošti vakarėlį Lietuvos operos solistui, buvusiam senam Amerikos lietuviui Jonui Butėnui, kuriam, kaip J. Žilevičius sako, sueina 70 metų gimimo sukaktis?

Varšuvos Nowa Kultura mini lenkės Kazimieros Illakowiczownos. 50 metų kūrybos laikotarpį (1912-1962). Vienas pirmųjų jos rinkinių būdingai pavadintas Slowik Litewski, kur idealu eina "Polska winna się pogodzić z Litwą," (Lenkija turi susitaikyti su Lietuva).

Tėviškės Žiburiuose rašoma: "Nebuvo paslaptis, kad į birželio 14 d. minėjamą Toronte atvyks ir kalbės Kanados premjeras. Nors Massey Hall buvo apyplinė, lietuviai, deja, nesudarė nei trečdalis. Visi tai pajuto, kai buvo giedamas Lietuvos Himnas."

Chicago lietuvio St. Gapšio Progress spaustuvelyje metų eilę dirba lietuviškai pramokęs amerikietis juodukas. Jis sako: "Aš esu juodas dypukas."

Lietuvos valstiečių liaudininkų sąjungos metiniam suvažiavimui J. Strazdas skaitė "degančia" Lietuvos laisvinimo tema paskaitą "Mūsų ekonominis kelias ir perspektyvos ateičiai."

Lietuvių krikščionių demokratų sąjungos metinis suvažiavimas Clevelande paminėjo mirusius: prof. K. Pakštą, dr. A. Šapoką, J. Bičiūną, A. Pauliukonį, Vaitėkuną. Pagrindinė kalboje dr. A. Trimakas pareiškė, kad bergždžia laukti Sovietijos sprogimo iš vidaus, todėl viltys ateičiai blankios, nes Lietuva rusinama, o jaunimas išvežamas.

Neįvardinto iš Lietuvos atvykusio liudijimu Tėviškės Žiburiuose, tėvynėje žmonių nuotaikos kintančios. Vengrijos įvykiai ypač akis prablaivė, įrodydami, kad reikia pasitikėti savimi, ne Vakarais. Mokslo ar geresnių vietų siekiant, jaunimui būtina įsirašyti į komsomolą. Apgyvenimas miestuose, taip pat, veikia, nes reikia gyventi greta daugelio rusų.

Drauge ir Dirvoje "Atviras laiškas studentui pavergtoje Lietuvoje". Kiek studentų jį perskaitys? (Autorius net pavardės nediršta pasirašyti!) Ar ne vyriškiau nuvažiuoti į Vilnių ir asmeniškai žodį kitą sumesti? Bet vyrų būti sunkiau negu vaikiškai žaisti laišku, kuris, aišku, adresato nepasieks.

Kai kurie komentatoriai rašo ir tašo, su grūdais patiekia ir kukalių. V. Meškauskas, pavyzdžiui, Dirvoje rašo: "Prez. Kennedy pakilo kaip erelis, tačiau, nutūpė kaip žvirblis." Jei komentatorius iš tikrųjų taip mano, tai, neperaugėtai jis pats iškildamas, nukrito žemiau žvirblio.

Winter Garden Tavern Inc.

Vyt. Beleckas, sav.

1883 Madison Street
Brooklyn 27, N. Y.
(Ridgewood)

Telefonas: EVergreen 2-6440

Sale vestuvėms ir kitokioms pramogoms. Geriausias lietuviškas maistas prieinamomis kainomis.

POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

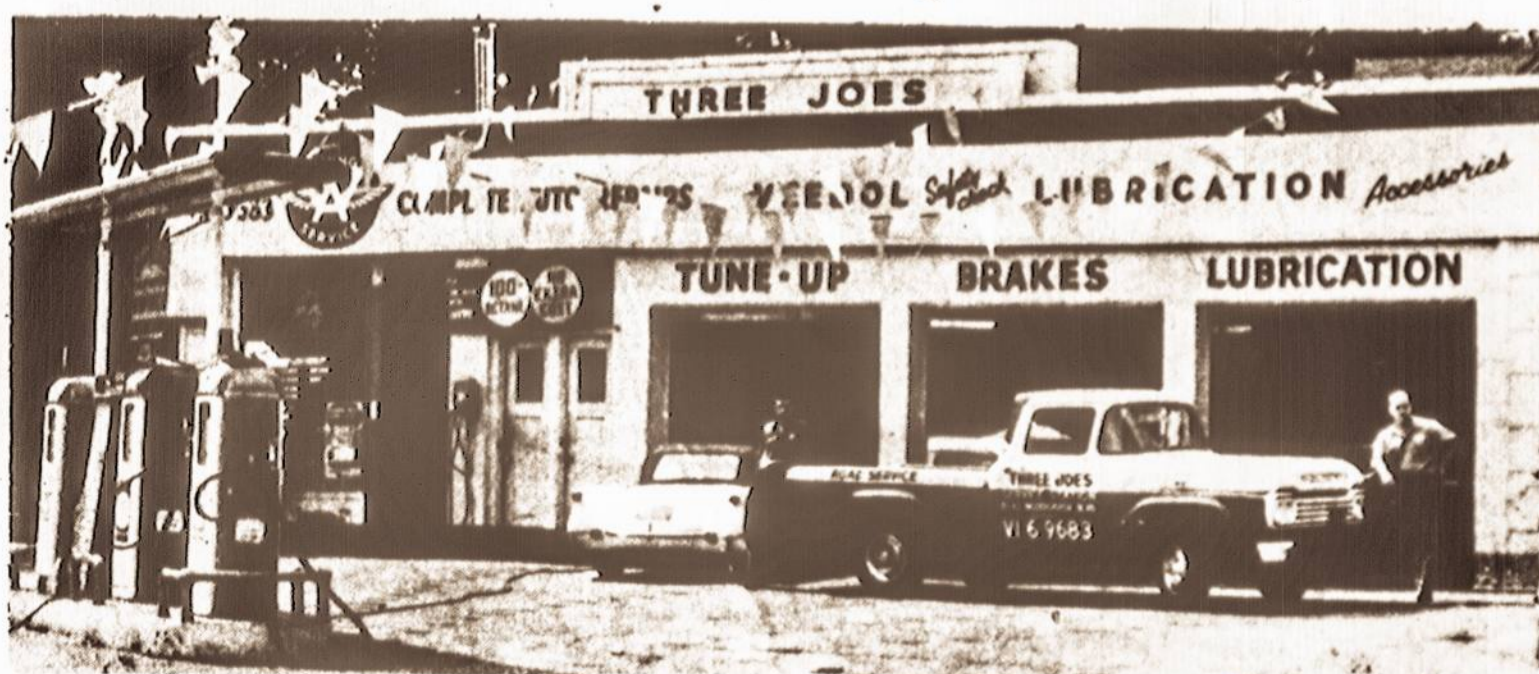
RAY'S LIQUOR STORE

JUOZAS IR IZABELE MISIUNAI

Įvairiausios rūšies amerikoniški ir importuoti gėrimai. Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.

103-55 LEFFERTS BLVD. RICHMOND HILL, N. Y.
Telefonas: Virginia 3-3544

THREE JOES SERVICE STATION, Inc.

85-42 Woodhaven Boulevard Woodhaven, N. Y.

Telefonas: Virginia 6-9683

SILVER BELL BAKING CO.

A. RADŽIŪNAS, Savininkas

Mūsų specialybė lietuviška duona. Pyragai vedybiniams ir kitokiems pokyliams.

36-40 Stagg St., Brooklyn 6, N. Y.

Telefonas: STagg 2-5938

LISAUSKŲ MAISTO KRAUTUVĖ

Lietuviški sūriai, juoda duona, aukštos rūšies rūkyti kumpiai, dešros ir skilandžiai pigiomis kainomis. Prekes siunčiame ir per paštą.

Martha & Peter Lisauskas

64-09 56th Road Maspeth 78, N. Y.

Telephone: TWinning 4-8087

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world established by Juozas Paukštytis in 1886, is published weekly by Valerie Tysliava and Juozas N. Tysliava at 192 Highland Boulevard, Brooklyn 7, N. Y. Tel.: APplegate 7-7257. Executive Editor: Valerie Tysliava, Editor: Salomeja Narkėliūnaitė; Senior Editor: Vytautas Širvydas. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office of Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00 for one year. Three weeks' notice is required to change a subscriber's address. Advertising rates on application. All rights are reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts submitted are subject to editing by the Editor.

MES

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Atkelta iš 1 psl.

kamo atospyrio, aišku, logiškai prives prie išvados, kad netrukus nebebus Lietuvos ir VLIKui nebus ko vaduoti. Ginčai dėl VLIKO-ALTO kompetencijų buvę "be kūrybos", o ALTO teikiama VLIKui finansinė parama sumažinta iki minimumo. Kodėl Lietuvos piliečiai savo VLIKO finansiniai neremia, kiek JAV piliečiai lietuviai savo ALTO? Idomus klausimas!

Idomi ir Meškauskio Margutyje iškelta mintis: mūsų spauda tytomis apeina klausimą, kodėl nemažas būrys pas Amerikoje įsigyvenusius tėvus atvykusio dabartinės Lietuvos jaunimo sugrįžo atgal į Lietuvą? Ne jau tylą — gera byla?

Draugas, amerikiečio korespondento pranešimu remdamasis, pirmame puslapyje rašo: "Valstybės sekr. Dean Rusk keliuonė į Europą buvo prasminga — apramino nuotaikas, kurias sudrumstė kai kurių pareigūnų pareiškimai." Kana-dos gi Nepr. Lietuva, savo redakcijos galva, pirmame puslapyje teigė: "Sekr. Rusk nepasisekė Europos Vakarams įteigti amerikiečių taikos politikos — jo žygį, suplanuotą ruskių (?) reikia laikyti nepasisekusiu." Štai, broliu lietuvi, ir semkis tarptautinės politinės išminties iš savo spaudos!

Washingtonė pasisukaliojęs Leonardas Vallukas, pasikalbėjime su Darbininko bendradarbiu sakė, kad laisvinimo darbui reikia "naujų jėgų, su keleriopai didesne energija, užsidegimu ir sumanumu. Esu už ALTą, bet ne tokį: atomų amžiuje negalima pasikliauti praėjusio šimtmečio veiklos būdais." O Draugo bendradarbiui jis pasakojo: "Valstybės Departamente nebuvo ir neplanuojame būti. Reikalus tvarkome per savo senatorius ir kongresmanus." ALTas, kaip žinoma, taip pat, pasiekia senatorius-kongresmanus, bet nepamiršta ir Valstybės Departamento. Būtų malonu iš kurio rimto lietuvio išgirsti, kuo nauja jėga, su keleriopai didesne energija, užsidegimu ir sumanumu, skiriasi nuo senosios?

Valstybės Departamentas New Yorko senatoriui Javits bal. 24 d. laišku rašė: "Padėti Sovietijoje gyvenantiems ir religiniu ar tautiniu pagrindu persekiojamiems JAV vyriausybei prieinamos priemonės, deja, yra labai ribotos, nes priespauda eina iš pačios sovietinės vidaus santvarkos."

LIETUVOS PRIPAŽINIMO CHRONOLOGIJA

Pripažinimas de jure reiškia, kad tai yra galutinis, neatšaukiamas pripažinimas, ir nuo to momento pradėdami normalūs diplomatiniai santykiai tarp valstybių.

Pripažinimas de facto reiškia dar negalutinį ar sąlyginį naujai isikūrusios valstybės pripažinimą. Kol valstybė tėra de facto pripažįstama, diplomatiniai santykiai su ja palaikomi ne per normalius diplomatinis atstovus, bet per ypatingus įgaliotinius.

Daugelio valstybių Lietuva de jure buvo pripažinta 1921, 1922, 1923 metais. Pirmoji iš didvalstybių Lietuvą pripažino Vokietija (su tam tikrais

rezervais) 1918 m. kovo 23 d., Sovietų Sąjunga — 1920 m. liepos 12 d. Kitos valstybės — D. Britanija, Prancūzija, Norvegija, Italija, Šveicarija, Svedija, Danija, Olandija, Suomija, Latvija ir Lenkija — pradžioje Lietuvą pripažino tik de facto.

De jure didžiosios valstybės Lietuvą pripažino tik 1922 m. Amerika — 1922 m. liepos 28 d., po to, tu pačių metų gruodžio mėn. 20 d. pripažinimai atėjo ir iš D. Britanijos, Prancūzijos, Italijos ir Japonijos.

Lietuva į Tautų Sąjungą priimta 1921 m. rugsėjo 22 d.

AMERIKA PRIPAŽINO LIETUVĄ

LIEPOS 28 DIENĄ PASKELBTA PRIPAŽINIMAS LIETUVOS, LATVIJOS, ESTONIJOS IR ALBANIJOS. PO VISĄ LIETUVĄ LINKSMOS MANIFESTACIJOS. KAUNE AMERIKOS KONSULO NAMUS GĖLĖMIS APIPYLĖ. ATSTOVYBĖ KVICĖIA RUGPJŪČIO 6 D. VISUR DEMONSTRACIJAS IR DŽIAUGSMO APVAIKŠČIOJIMUS. DIDŽIOJO NEW YORKO KOLONIJA RENGIA DIDELIUS APVAIKŠČIOJIMUS RUGPJŪČIO 5 D.

Tokiomis antraštėmis pasipuošusi, išėjo VIENYBĖ 1922 m. rugp. 1 d. ir toliau ji stambiomis raidėmis savo skiltyse rašė: (paliekama originali rašyba)

KAUNAS. — Delel Amerikos pripažinimo "de jure" Kaune iškilmingos manifestacijos. Didžios minios pas Amerikos konsulo namus apylė gėlėmis. Darė širdingas ovacijas. Visoje šalyje iškilmingi apvaikščiojimai.

WASHINGTONAS. — Amerika pripažino Lietuvą. Rugpjūčio 6 d. visose lietuvių kolonijose rengiamos manifestacijos su masiniais mitingais, prakalbomis, rezoliucijomis. Sveikiname. — Liet. Inf. Bluras.

WASHINGTONAS, Liepos 28 d. (Associated Press) — Valstijų Departamentas šiandien paskelbė formalį valdžios pripažinimą Baltiko valstybių: Estonijos, Latvijos ir Lietuvos, o taipgi valstybės Albanijos.

Dėl šito žingsnio Suv. Valstijų valdžia paskelbė sekantį paaiškinimą:

"Estonijos, Latvijos ir Lietuvos valdžios likosi pripažintos "de facto" ir "de jure" per visas didesias Europos valstybes ir jos jau užmezgė diplomatinis santykius, taipgi sudarė suodermes ir sutartis su savo kaimynais. Suv. Valstijų valdžia dabar teikia šiom valstybėm pripažinimą, pasiremiant tuo faktu, kad šios valstybės jau tūlą laiką istvėrė ir užlaikė savo sienose politinį ir ekonominį gyvenimą, kas liudija, jogei jos turi išlygas gyvuoti.

"Suv. Valstijų valdžia iki šiolai laikėsi nuomonės, jogei audringoji Rusijos padėtis negali duoti priežasties atplėšinėjimui žemių nuo Rusijos teritorijos, vienok dabar įsitikino, jogei Baltiko valstybių pripažinimas visai šito nusi-statymo nepakeičia, kadangi šitų valstybių liaudis nebe-nori turėti nieko bendra su Rusija, ir jau įrodė, jogei turi visus pagrindus gyvuoti kaip nepri-gulmingos valstybės."

Valstijų Departamentas taipgi pareiškė, jogei nepar-rastas S. V. komislonierius į Baltiko valstybes, p. Evan E. Young, dabar yra paskirtas valdišku Suv. Valstijų atstovu į Baltiko valstybes.

Prezidentas Harding (kairėje) su savo kabinetu. Dešinėje - JAV Valstybės Dept. Sekretorius Charles Evans Hughes.

Dideliu džiaugsmu šiandien džiaugiasi lietuviai ir visi Lietuvos prieteliai dėl kilnaus Suvienytų Valstijų valdžios žingsnio pripažįstant Lietuvos nepriklausomybę de jure. Senai lietuvių tautos lauktoji pripažinimo diena atėjo ir apvainikavo mūsų tautos ir ypatingai Amerikos lietuvių padėtas pastangas kovoje dėl skaisčios savo laisvos Tėvynės ateičies.

Garbė didžiai Amerikos tautai, ištisusiai pripažinti mūsų mažesniajai seseriai Lietuvai.

Garbė Amerikos lietuviams, tiek daug pasidarbusiems dėl Lietuvos pripažinimo.

Ilgiausių metų nepriklausomai demokratinei Lietuvos Respublikai.

Kartu su visu Atstovybės personalu sveikinu Amerikos lietuvius sulaukus iš šios ša-

les valdžios pripažinimo Lietuvos nepriklausomybės. V. ČARNECKIS Lietuvos Resp. Atstovas 1922 m. liepos mėn. 28 d. Washington, D. C.

VIENYBĖ, 1922 m. savo antraštėse rugp. 4 d. rašė: Atstovybės Lietuvos, Latvijos ir Estonijos viena kitą sveikina ir džiaugiasi pripažinimu. Lietuvių kolonijos po visą Ameriką rengia manifestacijas ir iškilmingus apvaikščiojimus. New Britaine lietuvis kunigas bažnyčioje giedojo Lietuvos himną vietoj "Pulkim ant kelių".

Aprašiusi Pabaltijo atstovų bendrą džiaugsmą dėl pripažinimo, Vienybė iš New Britain, Conn., rašo:

Pereltą nedėdienį vietos klebonas Edvardas Grikis, savo bažnyčioje per visas trejas mišias, vietoje "Pulkim ant kelių" liepė giedoti Lietuvos himną "Lietuva, tėvynė mūsų". Prie to buvo prie vargonų specialiai užkyviesta triubų muzika. Daugelis žmonių verkė susigraudinę.

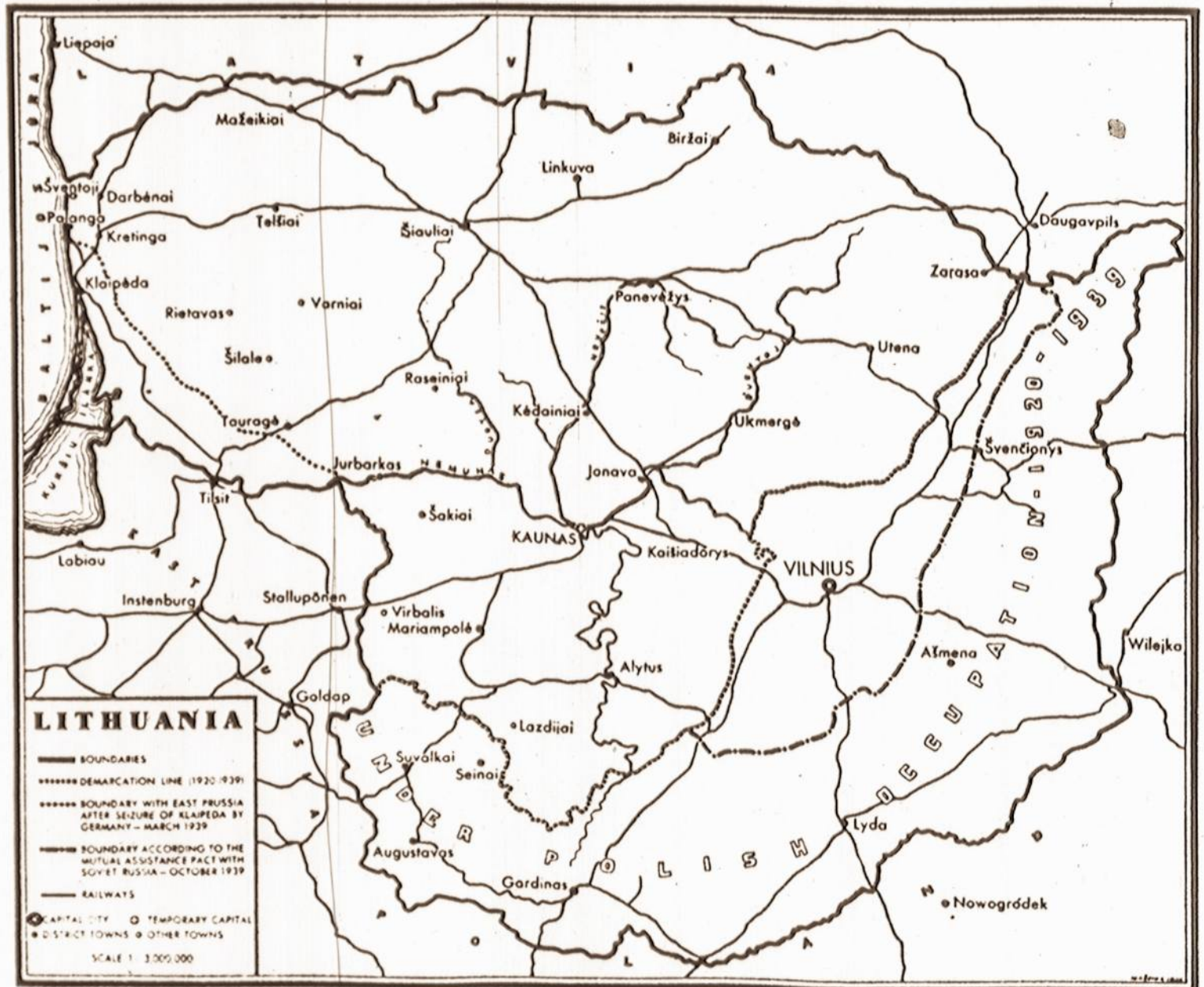
Tai pirmutinis istorinis tarpe Amerikos lietuvių kunigu atsitikimas, kad kunigas tokiu iškilmingu laiku lieptų graitai ir giedoti bažnyčioje Lietuvos himną. Kun. E. Grikis yra gimęs Amerikoje; jis matomai yra kitokios dvasės.

VIENYBĖ, 1922 m. rugp. 8 d. rašė savo antraštėse:

Nukelta į 5 psl.

Voldemaras Čarneckis

ALTO SUVAŽIAVIMAS CHICAGOJE

Liepos 28-29 dienomis Chicagoje įvyksta Amerikos Lietuvių Tarybos suvažiavimas, kuriuo jau senokai domisi Amerikos lietuviai, ypač dėl siūlomų ALTO reformų.

Prieš laikraščiu išeinant į spaustuve, iš Chicagos gautomis žiniomis, tenai tam suvažiavimui smarkiai rengtasi, posėdžiavimą vykdomojo komiteto ir valdybos ir, atrodo, mažai sutarta reformų klausimu.

Būdinga, kad šiemet pirmą kartą į ALTO suvažiavimą nepakviesti nei VLIKO, nei Laisvos Lietuvos Komiteto atstovai. Kalbama, kad būvę paaiškinta, jog ALTas šiame suvažiavime busias labiau užsiėmęs savo organizaciniais, negu bendro pobūdžio klausimais.

* K. B. Kraučiušas, senas brooklynietis, aktorius, dainininkas ir rašytojas, šiemet rugsėjo baigęs 80 metų amžiaus, rašo iš Miami, Fla., kad esąs sveikas ir linksmas

Vienybės vedamasis prieš 40 metų

Liepos 28 d. 1922 bus mums, Amerikos Lietuviams, istorinė diena, nes šią dieną Valstijų Departamento sekretorius, p. Hughes, oficialiai paskelbė, jogei visos trys Baltiko valstybės: Lietuva, Latvija ir Estonija tampa pripažintos, kaip nepriugulmingos respublikos ir į jas jau nuskirta oficialis Suv. Valstijų ambasadorius, Evan E. Young. Pakol kas įsiai reprezentuos tenai Ameriką visoms trims minėtoms respublikoms, bet ilgainiui, be abejonės, pasiliks nuskirtas ambasadorius kiekvienai valstybei atskirai.

Šitas Suv. Valstijų žygis parodo, jogei Amerika, ant galų galo, pamatė savo klaidingą nusistatymą, kurį buvo pravedę dabartinio Valstijų Sekretoriaus pirmtakūnai: Lansing ir Colby. Jie buvo nusistatę nepripažinti Baltiko valstybių iki, girdi, Rusija pati per save atsistatys ir duota bus žmonėms laisvė save apsispręsti. Antraip sakant, buvo klaidingai tikėtasi, jogei Sovietų valdžia grius, o grįš rusų monarchistai prie vairo, tuomet bus atstatyta "didžiulė Rusija". Mūsų valdžia dabar pamatė, jogei šitokis mitas nebegalima prikelti iš numirusių, todėl ir davė "diplomą" gyvuoti naujoms respublikoms, užuot kėlus iš numirusių sutrūnėjusią Rusiją.

Lietuvos pripažinimas dabar atidaro naują kelią mūsų Tėvynei. Vienos iš didžiausių pasaulio respublikų pripažinimas Lietuvai daugiau reiškia, negu kelioms dešimtimis nedidelių valstybių. Ypatinai dėlto, kad Amerika kai jau pripažįsta, tai ji pripažįsta stačiai "de jure" ir nestato jokių išlygų. Paveizdan, net Santarvės ambasadoriai nesena išreikšdami Lietuvos pripažinimą, pastatė dar išlygas, kad Lietuva kokia nors kaina už tai sutiktų apmokėti; gali būti sutiksime palikti lenkams Vilnių, gal sutiksime Nemuną internacijuoti, gal apsimaunysite su lenkais Vilnių ant Klaipėdos ar atvirkščiai ir t. t. Amerikos pripažinimas jokių lietuviams smaigiančių ir suverenumą niekinančių bei išjuokiančių išlygų nestatė. Pripažino ir — gyvuokite sau sveiki.

Nelengvai laimėtas yra Amerikos Lietuviams šis džiaugsmas. Per išstisus šešis metus mes vargome ir dirbome. Tūkstančiai mitingų po visą Ameriką atlaikyta ir tūkstančiai rezoliucijų buvo Washingtono nuo lietuvų paslysta ir visuomet gauta raminami atsakymai, kad "pripažinsime". Delegacijos po delegacijų Washingtonan keliavio ir lankė prezidentus Wilsoną ir Hardingą bei jų sekretorius. Mūsų veikėjai puolė įvairius senatorius ir kongresmanus, kurie vis prižadėdavo Lietuvos klausimą judinti. Atvėjų-atvėjais senate ir kongrese buvo įnešama Lietuvos pripažinimo klausimas. Milionas parašų buvo surinkta prie peticijos, kurią perėmė metų Washingtono suvažiavime įteikta Prez. Hardingui ir p-nui Hughes; jau ir tuomet jie pasakė: "I hope so". Pagaliau tik nesena 30 žymiausių profesorių išjudinti seno Lietuvos draugo prof. Benderio (kurį dr. Šliūpas su lietuviais supažindino), padavė Amerikos valdžiai labai įspūdingą peticiją, kuri, — gali būt, — ir paskubino mūsų valdžią pripažinti visas tris Baltiko valstybes, netik jas, bet ir Albanija, Vadinas, Amerikas atsisakė nuo savo senojo nusistatymo — remti atgyvenusios monarchijos.

Tegul šitas pripažinimas, kaip jau Lietuvai, yra gero-kai suvėluotas. Ilgas Lietuvos nepripažinimas davė moralės paramos Prancijos ir Lenkijos militarizmui. Drąsūs buvo lenkai ir prancai užgrobtį Klaipėdą ir Vilnių, nes Lietuva neturėjo sau stiprių užtarėjų. Dabar padėtis jau keisis į geresnę pusę. Lietuva įgijo sau stambų draugą, — kad ir nevisišką, bet visgi draugą. Amerikos žodis yra stambus viso pasaulio politikoje, įsiai bus stambus ir Lietuvos reikaluose, jeigu tik Lietuva mokės čia Washingtono pastatyti savo ambasadorių, kuris atitektų šios dienos didelės respublikos garbei ir orientuotai.

Todėl Amerikos lietuviai privalo šitame atsitikime pasilikti pasivūs, bet veiklūs piliečiai. Privalo mūsų visos viršūnės, visos organizacijos, atskiri veikėjai, siųsti padėkos telegramas kaip mūsų valdžiai, taip ir visiems Lietuvos prieteliams, kaip senatoriui Lodge, kuris jau dveji metai atgal pradėjo už lietuvius senate darbuotis; p-ui Chandler, prof. Benderiui ir kitiems.

. Milijonas parašų, prašant JAV vyriausybę pripažinti Lietuvos nepriklausomybę. Parašus surinko Amerikos lietuviai. Kairėje - dr. J. J. Bielskis, dešinėje - dr. M. J. Vinikas.

Chicago veikėjai su Lietuvos diplomatais. Iš k. į d.: Komaiko, adv. S. Kodis, Lietuvos atstovas V. Čarneckis, bankininkas Elias-Eljošius, adv. B. Mastauskas, Lietuvos atstovybės sekretorius dr. M. J. Vinikas.

Amerika pripažino...

Atkelto iš 4 psl.

Lietuvių parodos (parada, Red.) po visą Ameriką. New Yorko ir Philadelphiaus lietuvų manifestacijos amerikoniškai plačiai aprašė. Daugele vietų susikirtimai su klerikalais, norėjusiais užgriebti vadovybę parodose. Didžiojo New Yorko manifestacija labai nusisekė. Dalyvavo 5,000 žmonių.

Po to tekstuose galima buvo skaityti:

NEW YORKAS. -- Rugsjūčio 5 d. Subatoj po pietų įvyko milžiniška visos apylinkės lietuvų manifestacija paminėjimui Lietuvos pripažinimo per Suv. Valstijas. Dalyvavo virš 5,000 žmonių iš Brooklyno, Maspetho, Blissvillės, New Yorko ir kt. Lietuvių draugijos ėjo parodoje su savo vėliavomis ir muzika iš Brooklyno į New Yorką ir tenai Washington Irving School auditorijoje atsibuvo apvaikščiojimo vakaras su prakalboimis, dainomis ir priėmimu įvairių rezoliucijų.

PHILADELPHIA, PA. — N. Y. Times rašo: "Rugsj. 6 d. čionai 45 lietuvų draugijos susivienijo jubiliejaus parodoje paminėjimui pripažinimo jų šalies kaip respublikos per Suv. Valstijų valdžią. Moterys ir vaikai jų tautinėse drapanose ėjo manifestacijos priešakyje, kas darė įspūdingą vaizdą. Daugiau negu 300 automobilių važlavo parodos eilių gale. Vėliaus maršuotojais susirinko į Lietuvį

Svetainę ir susivienijo programon prie tautiškų šokių ir dainų."

CHICAGO, ILL. — Vietos dienraščiai "Naujienos" ir "Draugas" veda didelę kovą dėl primėvių ir klerikalų varžymosi už vadovybę Pripažinimo pavaikščiojimuose. Panašiai gauname žinių iš daugelio kitų miestų, kur klerikalai veržiasi būt manifestacijų vadovais.

BALTIMORE, Md. Iš čia gauname žinių, jogei didelė manifestacija busianti surengta rugsj. 12 d.

VIENYBĖ, 1922 m. rugsjūčio 11 d. rašė savotelegramų skyriuje: WASHINGTONAS (ELTA) Sulyg gautų papildomų iš Kauno žinių, vos tik pasiekė Kauną kablegrama apie Amerikos pripažinimą, St. Seimas pertraukė savo posėdį. Atstovai sustoję sugiedojo Lietuvos himną. Visose mokyklose pertraukta mokslas. Į gatvę išėjo tvarkoje kariuvių pulkai karo parodai (paradui. Red.), būriai žmonių susirinko į viešąją aikštę ir tuoju susiformavo eisena, kuri nuėjo prie namų Amerikos Konsulo ir išreikšė viešai pagarbą Amerikos vėliavai. Pasirodžiusį Amerikos Konsulį minia apibėrė gėlėmis. Žinios apie tas manifestacijas Lietuvoje jau pasiekė ir Valstybės Departamentą. Ten buvo jos sutiktos du tikru pasi-gėrėjimu.

WASHINGTONAS (ELTA), rugsj. 3 d. — Vakar Lietuvos Atstovas gerb. V. Čarneckis atsilankė pas Valstybės Sekretorių p. Hughes, kuriam išreikšė padėką už suteiktą Lietuvai pripažinimą. Lietuvos Atstovas buvo labai maloniai priimtas. Pasikalbėjime p. Hughes pareiškė savo pasitikėjimą, kad tarp dviejų valstijų Amerikos ir Lietuvos įvyks artimų ir draugingų santykių.

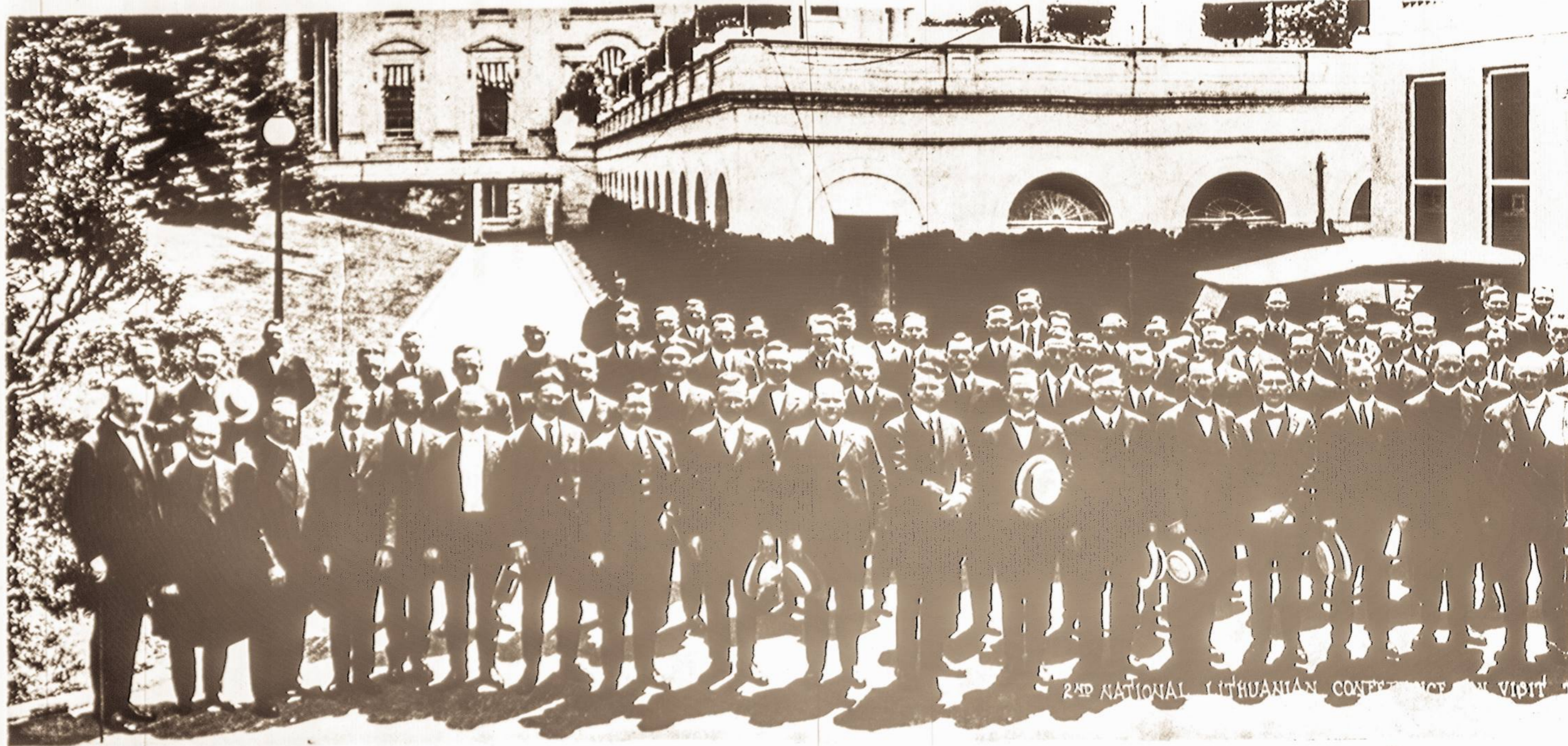
Šiandien buvo raštu įteikta Valstybės sekretoriui Lietuvos Vyriausybės padėka Amerikos valdžiai už pripažinimą.

WASHINGTONAS (ELTA) rugsj. 8 d., — rugsjūčio 1 d. Lietuvos St. Seimas galutinai trečiuoju skaitymu priėmė Lietuvos Respublikos Konstituciją. Visoje šalyje iš tos priežasties rengiamos didžiausios iškilmės.

KAIP PRAĖJO PARADAI KITOSE VIETOVĖSE

NEWARK, N. J. Manifestacija įvyko rugsjūčio 6 d. 2 val. popiet, dalyvaujant trimis benams, militariniame Parke. Kalbėjo kun. Kelmelis, L. Šimutis, miesto mero atstovas dr. Craster, kuris priminė: "Gabus vyras lietuvis Kosčiuškas dalyvavo kovoj už Amerikos laisvę, tai dabar Amerika atsımoka Lietuvai". Demonstracijoje dalyvavo keli

Atkelto į 6 psl.

Tai bent buvo delegacija... atsilankiusi Baltuosiuose Rūmuose Washington, D. C. 1921 m. gegužės 30 ir 31 dd. Šio Amerikos lietuvių sąjūdžio 2-asis Nacionalinis Lietuvių Konferencijos posėdis.

De jure sukaktis...

Atkelta iš 1 psl.

Lietuvių akcijos parėjo Lietuvos pripažinimas de jure 1922 m., taip lygiai negalima būtų manyti, kad Amerikos lietuviai galės turėti tokios įtakos į tolimesnius Amerikos valdžios sprendimus tuo klausimu.

Bet, iš kitos pusės, nederėtų ir mažinti Amerikos lietuvių įtakos į šio krašto administraciją, ypač, kai jie veikia apsijungę su kitomis tautybėmis.

Taigi, ši sukaktis šio krašto lietuvių galėtų būti išnaudota dar didesniame Lietuvos (ir bendrai pavergtų tautų) bylos pagarsinimui pasauliniu mastu, iš vienos pusės pabrėžiant Amerikos, kaip laisvojo pasaulio lyderio gestą, o iš kitos pusės primenant Lietuvos likimą ir dabartinę padėtį. Tai būtų, kaip sakoma, "eksportul".

Vidaus gi reikalams ši sukaktis — gera proga pakalbėti ir lietuviškais reikalais.

Bevertant pageltusius laikraščių puslapius, kuriuose aprašoma, kaip entuziastingai Amerikos lietuviai dirbo, o paskui džiaugėsi Lietuvos pripažinimu de jure anuo metu, nenoromis prisimena tuščios Birželio trėmimų ar Pavergtųjų savaitės progomis rengtų minėjimų salės dabar. Iš kitos gi pusės prisimena

kal kurių grupių triukšmingas patriotizmas, nesijungiant į jokių pozityvų darbą ir pašlepiant bei trukdant viską, ką tik ne jos pačios dirba.

Amerikos lietuviai prieš 40 metų, pirma rūpindamiesi, o paskui ir laimėję Lietuvos pripažinimą de jure, irgi nebuvo jau taip vieningi, bet nūdienis vieningumo stokojiimas, atrodo, yra kur kas didesnis.

Tada lietuviai, kad ir ginčijosi, bet ir dirbo, ir jų darbo valstai matyti. Dabar gi per kal kurių šauksmą nematyti darbo nė aguonos grūdo, o nuo šauksmų, kaip žinia, dar nė vienas langas Kremliuje neiškirto ir, neatrodo, kad iškristų.

Ta pačia proga prisimena ir Amerikos lietuvių santykis su Lietuvoje pasilikusiais mūsų broliais ir seserimis. Lietuvoje žino faktą, kad Amerika jų dar "nepardavė", kad Washington ar New York'e dar tebėra Lietuvos diplomatiniai atstovai, į kuriuos jie kartais net kreipiasi, giminių Amerikoje ieškodami.

Bet tie mūsų broliai ir seserys žino taip pat ir tai, kad tie jų laisvajame pasaulyje esantieji kraujo broliai jiems net gero žodžio gailisi už tai, ką jie savo Tėvyneje yra nuveikę ir tebeveikia.

O visgi reikėtų atsiminti, kad tie, kurie ir taip jau gele-

Pirmosios Lietuvos Atstovybės namas Washington, D. C.

žino uždanga nuo mūsų atskirti, iš Vakarų pasaulio atvykstantiems sako ir kartoją: "Mus jau ir taip atskyrė geležinė uždanga, tai nors netieskite jos uždangos mums jūsi!"

Pirmosios Lietuvos Atstovybės Washington personalas. Sėdi iš k. į d.: L. Čameckienė, H. Peleskaitė, V. Janušaitė. Stovi: P. Rimkus, R. C. DeWolf, Atstovybės sekret. M. J. Vinkas, Lietuvos atstovas J. Vileišis, adv. M. Šlikas, T. Shamis, Pukas.

Kaip praėjo paradai

Atkelia iš 5 psl.

šimtai automobilių, kurių idomiausi buvo žlugždos, Akelio, Kralikausko, Gudo, Virpšio ir kt.

ELIZABETH, N. J. "Manifestacija prasidėjo 9 val., kuomet kun. Žindžius atlaikė iškilmingas pamaldas ir pasakė atitinkamą pamoką. Popietę gi buvo paradai, kuriame dalyvavo keletas tūkstančių lietuvių ir apie kelis dešėtus automobilių. Buvo vaizdas, perstatantis Liuosybę, o mergina, atvaizduojanti Lietuvą (A. Mačiulaičiūtė), kratė ranką Dėdei Samui per talkos stalą, dėkodama už pripažinimą, o Liuosybė žiūrėjo ir džiaugėsi."

Parade buvo keturi benai ir daugelis draugų. Paskui visi susirinko į Fox Liberty teatrą, kur išklaušė kalbų ir priėmė atitinkamas rezoliucijas. Vienybės korespondentas nurodo, kad visi "linksmi" išsiskirstė, nes "jokie partiviniai ginčai nesugadino šios lietuvių dienos". (Vienybė, 1922 m. rugp. 25 d.)

ANSONIA, Conn. Parade rugp. 13 d. dalyvavo apie 1,000. Rengta bendrom jėgom. "Ryte atrodė, kad bus lietaus, ale apie 10 val. padangė prasiblaivė ir saulutė pradėjo šviesti, o lietuvių namai pradėjo puoštis Lietuvos ir Amerikos vėliavomis.

Buvo galima išskirti, kur lietuviai gyvena, o kur ne. Aple 1 val. visi susirinko į bažnytinę svetainę. Ten susirinktavę į eiles, benai pagrojus Lietuvos himną, 2 val. visi pradėjo maršuoti per miesto gatves; pirmiausia ėjo benas, paskui ėjo lietuviai kareiviai, tarnavę Dėdės Samo armijoje, nešdami Lietuvos ir Amerikos vėliavas.

Paskui ėjo pats "Dėdė Samas", "Lietuva" ir Amerikos "Liberty". Paskui ėjo merginos, pasirėdę visai baltai, mėlynom kepurėm, nešdamos didelį rūtų vainiką.

Po to ėjo ilga eilė moterų, visos pasirėdžiusios baltai, su kepurėmis, atvaizduodamos Lietuvos vėliavą. Pirmutinės ėjo su geltonom, kitom žaliom, paskui raudonom.

1921
Lietuvių suvažiavimo metu JAV Prezidentui Harding buvo įteikta peticija, prašant pripažinti Lietuvos nepriklausomybę de jure.

Taip dabar atrodo Lietuvos Pasiuntinybės rūmai Washingtono, D. C. Iš d. 1 k.: Lietuvos atstovas J. Kajeckas, Bačkienė, Kajeckienė, dr. Bačkis - patarėjas, ir jaunasis Kajeckas.

Lietuvos atstovavimas JAV

Pirmuoju neoficialiu Lietuvos atstovu Amerikoje buvo 1920 m. į JAV atvykusios Lietuvos misijos pirm. J. Vileišis. Jis savo pareigas ėjo ligi 1921 m. balandžio 15 d., kada pirmuoju oficialiu atstovu buvo paskirtas Vytautas-Voldemaras Čarneckis, tas pareigas ėjęs ligi 1923 m. lapkričio 23 d. (nuo 1921 m. jis buvo charge d'affaires titulu).

Kazys Bizauskas Lietuvą Washingtono atstovavo nuo 1924 m. birželio 4 d. kaip nepaprastas pasiuntinys ir įgaliotas ministras.

ADV. BRONIUS K. BALUTIS

HARRISON ir KEARNY, N. J., paradas buvo surengtas rugp. 12 d. Kalbas pasakė abu mėrai ir kun. St. Jakštis, "kuris iš to džiaugsmo net pro ašaras sveikino minią."

WILKES-BARRE, Pa. minėjo rugsėjo 3 d. Dalyvavo apie 20,000. Maršavo dailiausiomis miesto gatvėmis. "Tokios minios lietuvių dar niekas čia nebuvo regėjęs, kaip čionai lietuviai gyvena," rašė korespondentas.

Paradą lydėjo 4 benai, o pats paradas tęsėsi apie 4 mylias ilgumo. Visokio tipo buvo lietuvių automobilių 425, tarp kitų dalykų, praneša Vienybės reporteris, dar nuo savęs pridurdamas: "Valio Wilkes-Barres lietuvių Valio viso Wyoming srities lietuvių, kad jūs šiuosvarbiu momentu taip puikiai prieš Amerikos žmones pasirodėt ir mokėjot šiai respublikai pritingamą padėką išreikšti".

Kitur Vienybėje nurodyta, kad parada rengė "tautininkai su katalikais, o socialistų nei su žiburiu nesimatė".

Zygiavo: liet. wilksbariečiai kariai, liet. jūreiviai, Miners Mills ir Plains lietuvių, toliau Kingstono, Plymoutho lietuvių, iš viso apie 500 automobilių. O mėras Daniel Hart net išsireiškė: "Kiek atsimenu, šis jūsų pasirodymas yra pirmas toks Wyoming klony".

NEW BRITAIN, Conn. rugp. 6 d. manifestacijoje dalyvavo apie 7,000 lietuvių su trim muzikos benais. Parado maršalka Jonas Skritulskis, "Plevėsavo vėliavos, o viršum parado ore lakiojo lakūnas Carl A. Dixon, pirmiau buv. Anglijos karališkame lakūnų korpuso, Kalbėjo miesto mėras ir kt."

PULK. POVILAS ŽADEIKIS

Povilas Žadeikis Lietuvos nepaprastu pasiuntiniu ir įgaliotu ministru buvo nuo 1935 m. liepos 1 d. iki 1957 m.

Juozas Kajeckas nuo 1957 m. gegužės 11 d. iki dabar — charge d'affaires ad interim titulu.

Be Lietuvos Pasiuntinybės Washingtono, New Yorke veikia Lietuvos generalinis konsulas. Pirmuoju konsulu buvo dr. J. Bielskis, 1923-26, Jonas Budrys yra nuo 1936. Jo pagalbininkai konsulas Vyt. Stašinskas ir vicekonsulas Ancetas Simutis.

Lietuvos konsulatas veikia ir Chicagoje, kur gen. konsulu nuo 1937 m. yra dr. P. Daužvardis, Garbės konsulatui — Bostone — adv. A. Salna ir Los Angeles — dr. J. Bielskis.

Paskui sekė vyrai, visi pasirenę vienodai: kelnės juodos, marškiniai balti, kelniniai minkštai, kaklaraištis skersai juodas, skrybėlės kietos baltos.

Paskui ėjo švilpukų benas, o už jo sekė mergaitės, pasirėdę: pirmutinių pusėtina eilė geltonai, kitos žaliai, paskui raudonai, atvaizduojančios Lietuvos vėliavą. Paskui ėjo vaikai, visi pasirėdę baltai, pirmutiniai nešė ilgą Amerikos vėliavą, išlenktą iš vidurio.

Paskui važiavo kelios de-

šimtys automobilių, tūli labai gražiai pasipuošę. Be to, buvo nešama visokių parašų, kaip tai: "Mes dėkingi Amerikai už pripažinimą Lietuvos Respublikos", "Amerika yra gera draugė dėl prispaustų tautų" ir t. t.

CHICAGOJE, Ill. rugpjūčio 20 d. buvo net trys "apvaikščiujimai", nes nesutarta dėl vieno.

Vienybėje rugsėjo 24 d. rašoma: "Roselando, W. Pullmano, So. Chicago ir Chicago Heights kolonijos rengė bend-

ra jų apvaikščiujimą Roselande. Antras buvo klerikalų rengiamas McKinley parke, kur buvo pakviestas V. Čarneckis iš Washingtono kalbėti, o J. Bagdžiūnas vadovavo.

Progresyvi visuomenė savo demonstracija davė amžiną ir galutinį smūgį klerikalams. Demonstracijoje dalyvavo 6,000 žmonių suaugusių, keletas šimtu papuoštų automobilių, o į erdvingą Seventh Infantry Regiment Armory turėjo tarpe 8 ir 10,000 žmonių. Aukų surinko padengimui išlaidų \$800."

JAV Atstovybės personalas prie Atstovybės rūmų (buv. Vileišio namai) Kaune, 1937 m. Iš k. į d.: Shapiro, Elena Vaivadaite-Vainiūnienė (Tysliavienės sesuo), V. Honig, (sekančio pavardė nežinoma, Charge de Affaires Kuykendall, svečias iš Amerikos (pav. nežinoma), vice konsulas Linthicum, L. Vaišvilienė, Mažionis, V. Kublickas ir Atstovybės rūmų prižiūrėtojas. Sovietams okupavus Lietuvą, JAV Atstovybė buvo uždaryta 1940 m. rugsėjo 5 d. O. C. Norem, "Timeless Lithuania" autorius, tuo metu buvo JAV Atstovas.

Amerikos lietuvių talka Lietuvai

Jei kituose šios Vienybės laidos puslapiuose skaitytojai ras gausias pasiskaitymo apie tai, kaip Amerikos lietuviai reagavo į žinią, kai Amerika pripažino Lietuvą de jure, tai čia tenka bendrai peržvelgti Amerikos lietuvių talką Lietuvai per visus laikus ligi šiolei.

Suprantama, kad JAV Lietuvos pripažinimas de jure buvo Amerikos lietuvių veiklos kulminacinis taškas, tačiau Amerikos lietuvių talka Lietuvai prasidėjo labai senai, galima sakyti, beveik nuo tų pat pirmųjų dienų, kai iš Lietuvos į Ameriką dėl vienokių ar kitokių priežasčių pradėjo keliauti lietuviai.

Atvykdamį Amerikon daugelis lietuvių manė čia pabūti tik trumpai, užsidirbti pinigų ir sugrįžti. Tačiau iš visų atkeliavusių grįžo atgal tik koks pentadalis, kiti čia įsikūrė

ir pradėjo auginti šeimas, vis dar galvodami vėliau sugrįžti, nors niekados neprisirengdami.

Pradžioje patyrė daug vargo ir nesvetingumo, lietuviai naujose sąlygose pradėjo apsiprasti ir susigyventi su nauja aplinka. Kiti ėmė taip smarkiai amerikonėti, kad pakeitė net pavardes.

Betgi visi savo krašte paliko artimuosius, todėl ir ryšys su gimtuoju kraštu nuolatos buvo palalkomas. Laisvėje atsidūrę, lietuviai nepamiršo, kad ju tėvynė kenčia sunkią priešpaudą, ir todėl jautriai atsiliepė į visus reikšmingesnius įvykius.

Pirmas Amerikos lietuvių politinis seimas buvo susauktas 1906 m. vasario 22 d. Philadelphiaje, o paraginimas tam seimui buvo kun. J. Žilinsko gautas pakvietimas į Vilniaus seimą. Jis tada pasi-

tarė su kun. Kaulaku, kun. Dumčium ir dr. J. Šliūpu ir sutarė sukviesti lietuvių seimą, kuriame dalyvavo 169 teisėti delegatai.

Seimas pareikalavo, kad Lietuvai būtų suteiktos konstitucinės asmens, sąžinės, susirinkimų ir spaudos laisvės, kad Lietuvai būtų suteikta autonomija su seimu Vilniuje ir t. t.

Sekantis žymesnis Amerikos lietuvių žygis buvo 1917 m. sausio 10-11 dienomis Pittsburghe, kur 33 žymesni katalikų veikėjai buvo susaukti aptarti svarbių "tautos reikalų". Tada paskelbta pirmoji Lietuvos nepriklausomybės deklaracija, kurią septynių didžiųjų lietuvių katalikų organizacijų vardu jos įgalotiniai įteikė JAV prezidentui ir Europos valstybių ambasadoriams Washingtonė.

Nukelta i 9 psl.

Lietuvių Demonstracijos New Yorke Pildomasis Komitetas. Iš k. į d. sėdi: Povilas Mulevičius, pirmininkas, kun. N. J. Petkus, Stepas M. Karvelis, fin. rašt. Stovi: Teofilus Sušinskas, vicepirmininkas, M. Teiberiūtė, Juozas Ginkus ir Vytautas Širvydas, protokolų rašt.

Is J. Tysliavos užrasu

... Juk ne pasiaptis, kad beveik visų anų laikų Lietuvos veikėjai, išskyrus Juozą Tumą - Vaižgantą, Antaną Smetoną, prof. Augustiną Voldemarą ir dar keliolika vadintų tautininkų, iki 1917 metų nedrįso kalbėti apie nepriklausomybę. Tik prisiminkime garsųjį Petrapilio seimą, kur Vaižgantas su ašaromis akyse maldavo dalyvių pasisakyti už Lietuvos nepriklausomybę... Iš vadinamųjų kairiųjų, tik vienas Mykolas Sleževičius be jokių rezervų pritarė tam politikos tyruose šaukiančiam Lietuvos patriotui. Pagaliau prisiminkime lietuvių "politiškus seimus" Amerikoje. Pavyzdžiui, "Amerikos Lietuvių Politiskasis Seimas", įvykęs 1914 m. rugsėjo 22 d. Chicagoje, tenutarė:

"Reikalauti Lietuvai kuoplačiausios politiskos autonomijos..."

Anų laikų mūsų veikėjai ne tik Lietuvai nedrįso reikalauti nepriklausomybės, bet ir savo kaimynams nieko daugiau, kaip autonomijos, nelinkėjo. Pavyzdžiui, "Lietuvių Politiskasis Seimas Chicagoje 21 - 22 rugsėjo, išreiškė užuojautą kaimyniškomis tautoms, kaip tai: lenkams, baltarusiams, ukrainams ir k. jų reikalavime išgauti savo šalims autonomiją."

Kas ta autonomija ir kaip ji turėjo būti įgyvendinta Lietuvoje, anų laikų mūsų veikėjams, atrodo, nebuvo aišku. Bet tas žodis jiems buvo magiškas. Net Albinas Rimka, paskiau nepriklausomoje Lietuvoje buvęs ministras, 1915 metais Susivienijimo Lietuvių Amerikoje išleistoje knygelėje, "Lietuvių Tautos Klausimas Europos Karės Metu", taip rašė:

"Lietuvai esant neprigulminga, ji turėtų užlaikyti ne tik daugybę brangiai apmokamų valdininkų svetimos valstybės (pasiuntinių, atstovų, konsulų ir t. kt.) savo gyventojų interesams aprūpinti ir santykiams palaikyti, bet ir stiprią kariuomenę, kuri turėtų savo gyventojų ekonominius ir kultūrinius reikalus apginti nuo svetimųjų įsiveržimo arba skriaudimo. O tos kariuomenės reikėtų labai daug, nes šalims būtų tokios didelės valstybės, kaip Rusija, Vokietija. Kur mes gautume tiek žmonių tokiais kariuomenės įtaisytį ir pinigų jai užlaikyti?"

Grįžęs po karo į nepriklausomą Lietuvą, Albinas Rimka tuojau įsitikino, kad jo gimtasis kraštas, kuriam jis vos prieš keletą metų piršo autonomiją, surado ir žmonių ir pinigų... "We've got the men, we've got the ships, we've got the money too" (Mes turime žmonių, mes turime laivų, mes turime ir pinigų) anot tos anglų dainelės. Žodžiu, atsirado visko, tik reikėjo noro, kurio, atrodo, pirmojo pasaulinio karo audrose užsigrūdinusiai Lietuvai taip pat netrūko.

Taip atsirado Lietuvos valstybės nepriklausomybė, kuri net ir didžiausius autonomijos šalininkus įtikino, kad tai yra vienintelis lietuvių tautos kelias į laimę. Ne be to, kad Petrapilyje gyvenę mūsų veikėjai, santykiuodami su suomiais, turėdavo progos patirti, kaip "politiška autonomija" atrodydavo praktikoje. "Mes jau žinome, kas yra autonomija ir todėl jūsų Lietuvai tegalime linkėti tik nepriklausomybės", kalbėdavo suomių veikėjai mūsų širdims Petrapilyje.

Šiandien, vietoj nepriklausomybės, Lietuva, kaip tik, turi "autonomiją su seimu Vilniuje", apie kurią tiek buvo kalbėta mūsų "politiškuose seimuose". Bet ar Lietuvai ja patenkinti? Abejoju, ar net visi lietuviai komunistai, širdies gilumoje, jaučiasi tuo patenkinti. Nes nori tikėti, kad Lietuvos komunistai būtų kitokie, negu Albanijos, Čekoslovakijos, Lenkijos, Vengrijos, Bulgarijos, Rumunijos ir kitų vadinamųjų satelitinų kraštų komunistai, kurie, kaip pavyzdžiui, Gomulka, nekalbant jau apie Jugoslavijos Tito, "socializmą slūva" pagal savo tautinį korpulį — nepriklausomai nuo Maskvos. Kodėl Lietuva, Latvija ir Estija, daugiau kaip 20 metų buvusios nepriklausomomis valstybėmis, turėjo būti įjungtos į Sovietų Sąjungą? Ar dėl to, kad kompartijos valdomai didžiarusų imperijai buvo reikalingas išėjimas į Baltijos jūrą, imtinai iki Karaliaučiaus?

Bet, kita vertus, dabar įsivaizduokime, kad Lietuva, kaip Albanija, komunistų valdoma, bet nepriklausoma... Ar mes, kurie gyvename Amerikoje, Kanadoje, Pietų Amerikoje, Australijoje ir kitur, tuo būtume patenkinti? Iš dalies taip, nes vis dėlto tai būtų nepriklausomybė, o ne priklausomybė. Tada mes, išėiviai, kovotume tik už politinių laisvių grąžinimą kraštu, kaip, pavyzdžiui, tautininkams valdant Lietuvą, kai kurios Amerikos lietuvių politinės grupės, įskaitant net... komunistus, reikalavdavo demokratinių laisvių grąžinimo...

Juk ir nepriklausomoje Lietuvoje, net krikščionių demokratų valdymo laikais, visko būta. Ar neta pati krikščionių demokratų valdžia buvo įkalinusi pirmąjį Lietuvos prezidentą Antaną Smetoną. Ar ji savo priešų nesūlydavo į Varnius? Ar pirmaisiais tautininkų valdymo metais nebuvo nuteistas mirtį Seimo narys dr. J. Pajaujasis, paskiau ištremtas į užsienį, be teisės grįžti į Lietuvą?... Ar prof. A. Voldemaras nebuvo tampomas po kalėjimus? Ir tai jo vienminčių... Būtų galima ir daugiau suminėti. Pavyzdžiui, ūkininkų šaudymas, ko jau net ir labai griežtos diktatūros vengta. Bet tai vis tų pačių brolių nesutikimai toje pačioje laisvoje ir nepriklausomoje tėvynėje.

Aišku, kad ir komunistų valdomoje nepriklausomoje Lietuvoje būtų visko — kalinimų, trėmimų ir šaudymų. Bet tai vis dėlto tie kaliniai ir trėmimai būtų vykdomi pačioje Lietuvoje, o ne Sibire... Teisingai velionis P. Žadeikis 1940 metų vasarą, kai paaikėjo, kad Lietuva jau "priimta" į "seseriškų respublikų tarpą", pasakė: "Lietuvą valdė krikščionių demokratai, liaudininkai su socialdemokratais, dabar, sakysime, tautininkai užleisdžia valdžią Lietuvos komunistų partijai. Bet jeigu komunistų valdoma Lietuva yra nepriklausoma, suvereninė valstybė, tai mes jai po kojų sudedame viską, ką turime..."

Amerikos lietuvių talka...

Atkelta iš 8 psl.

Greta Franck Mikolainienė, neseniai ištekėjusi už I. Mikolainienės anūko Gedimino Vinco Mikolainio. Sutuohtuvės įvyko liepos 7 d. Scarsdale Immaculate Heart of Mary bažnyčioje. Vestuvinėje puotoje, be lietuvių, dalyvavo Belgijos ir Liuksemburgo diplomatai ir biznieriiai.

Dar nieko nežinodami apie Vilniuje 1918 m. Lietuvos nekilusomybės paskelbimą, Amerikos lietuviai katalikai drauge su tautininkais liberalais suorganizavo didžiulį lietuvių seimą New Yorke, Madison Square Garden, 1918 m. kovo 13 d., kurin suvažiavo apie 1200 delegatų.

Didysis New Yorkas pakartojė Lietuvos nepriklausomybės deklaraciją ir atkreipė didžiosios spaudos, diplomatijos ir aukštųjų valdžios pareigūnų dėmesį, kartu sukeldamas daug entuziazmo pačių lietuvių tarpe. Seimo priimtoji 700,000 lietuvių vardu rezoliucija pasveikino JAV prez. Wilsoną, prašydama jo užtarimo įsileisti į būsimą taikos konferenciją Lietuvos atstovą.

Bendrai politinei akcijai vesti buvo išrinktas Vykdomasis Komitetas, kuriam pavesta Washingtone dirbti Lietuvos nepriklausomybei. Komitetas aplankė prezidentą, kuris pažadėjo rūpintis Lietuvos reikalais, pavesdamas

juos išstudijuoti keliems profesoriams. Tokia komisija tuojuo buvo sudaryta, o jos pirm. buvo Harvardo universiteto prof. Frank A. Golder, Rytų Europos istorijos žinovas.

Amerikos lietuviai dar labiau sujudo, Lietuvos nepriklausomybę deklaravus. Tada veikta tai deklaracijai įgyvendinti, taikos konferencijai pasirengti. Į Paryžių buvo deleguoti žymūs veikėjai stebėti taikos konferencijos, o tuo metu Washingtone lietuviai surengė didžiulę manifestaciją, reikalaudami Ameriką pripažinti Lietuvos nepriklausomybę.

Chicagoje nuliendintas Laisvės Varpas buvo vežiojamas po visas lietuvių kolonijas ir renkami pinigai Lietuvos bylai. Laisvės Varpas, su įrašų "Skambink per amžius vaikams Lietuvos, kad laisvės nevertas kas negina jos", Lietuvą pasiekė 1922 m. ir buvo pakabinatas Karo muziejuj.

Amerikos lietuviai nesiliovė klabenų Valstybės departamento duris, kad jis pripažintų laikinąją Lietuvos vyriausybę.

Vykdomasis komitetas, norėdamas paspartinti Lietuvos nepriklausomybės pripažinimo išgavimą, pradėjo akciją surinkti vieną milijoną parašų.

Lietuviai tuos parašus surinko, jų peticija su jais buvo susiūta į 138 knygas, kurias jų delegacija įteikė prez. Hardingui 1921 m. per Memorial Day.

Į darbą už nepriklausomybės pripažinimą buvo įtraukti visi, kurie tik galėjo pasidarbuoti. Tad dirbo kongresmenai, spaudos atstovai, net mokslininkai. Princeton universiteto mokslininkas prof. Harold Bendr rinko mokslininkų parašus.

Ir taip lietuvių darbas buvo apvainikuotas 1922 m. liepos 28 d., kai prez. Harding pasirašė Lietuvos pripažinimą de jure. Tai sukėlė naują lietuvių entuziazmą, kuris veržėsi padėkos demonstracijomis, susirinkimais, paradais.

Tačiau tuo nesibaigė lietuvių veikla. Dabar reikėjo dar daugiau talkos Lietuvai, ir Amerikos lietuviai visur dirbo, kur tik galėjo.

Ėmė kurtis jaunimo organizacijos, norėjusios padėti Lietuvai kariauti, o karams vykstant, Amerikoje lietuviai rinko aukas, ruošė protestų mitingus prieš lenkus, kurie veržėsi Lietuvon, smerkė Suvalkių sutarties sulaužymą ir Vilniaus pagrobimą.

Dar vos karui prasidėjus, besirūpindami lietuvių šelpimu, Amerikos lietuviai veikėjai galvojo ir apie ekonominį būsimo Lietuvos atstatymą. Įsisteigė prekybos bendrovės, bankai ir kėlėsi Lietuvos.

Steigėsi lietuvių piliečių draugijos veikti politikai Lietuvos naudai, taip pat kūrėsi Lietuvos piliečių sąjunga registruoti Lietuvos piliečius ir rinkti iš jų po \$3 mokesčio. Lietuvai ieškant paskolos,

M. Teiberiūtė, žinoma anų laikų veikėja, parodų eilėse atstovavusi "Miss Columbia".

tuojuo pat įsisteigė Lietuvos Laisvės paskolai remti komitetas ir paskolos bonų parduota už \$1,800,000.

Visa Amerikos lietuvių spauda domėjosi gyvenimu Lietuvoje, o lietuviai čia niekad nepailso, rinkdami aukas

tuvos čia aukų rinkti atvykstančius veikėjus. Ir nė vieno jie neišleido tuščiomis.

Vėliau jie patys ėmė domėtis asmeniškai pamatyti Lietuvą, savo gimines arba net vyko nuolatos apsigyventi. Siuntė savo chorų, sportininkus, net lakūnus (Darius ir Girėnas, Vaitkus).

Kiek sustojęs Amerikos lietuvių domėjimasis įvykiais Tėvynėje vėl atsigavo, kai Lietuva tapo Sovietų Sąjungos okupuota. Protesto mitingai, rezoliucijos, delegacijos vėl apgulė Baltuosius Rūmus. 1940 m. spalio 15 d. visos lietuvių srovės, išskyrus komunistus, nusiuntė delegaciją pas prez. Roosevelta, kuriai jis pareiškė, kad Lietuva neteko nepriklausomybės tik laikinai, kad ji vėl bus laisva ir nepriklausoma. Tą pačią dieną buvo įkurtas ALTas. Ir taip Amerikos lietuviai antrą kartą pradėjo kovą dėl Lietuvos išlaisvinimo.

Salia politinės tarpsrovinės organizacijos, netrukus lietuviai sudarė ir BALFą, įsteigtą 1944 m., kurio dėka buvo sušelpta gausybė lietuvių tremtinių ir į Ameriką atvyko arti 30 tūkst. lietuvių iš Vokietijos ir kt. Europos kraštų.

Ir dabar Amerikoje spiečiasi didžiausias lietuvių ugnis už Tėvynės ribų. Amerikoje veikia VLIKas, Lietuvos Laisvės Komitetas ir kt. laisvinimo veiksniai, iš čia sklinda švesiausios idėjos Lietuvai padėti išeiti į laisvą ir nepriklausomą gyvenimą.

Didžiojo New Yorko lietuvių tautai pat neatsliko kovoje už Lietuvos nepriklausomybės pripažinimą de jure. Nuotraukoje tų laikų veikėjos matomos parodos eilėse Fifth Avenue, New Yorke.

MUMS RAŠO:

Gerb. p. Tysliaviene,
...siunčiu perlaidą už prenumeratą sekantiems metams ir linkiu Jums geriausios paskelbės Jūsų darbuose, kuriuos perėmėt iš savo vyro ir taip gražiai atliekate.
CHARLES KULAS

JAV DIPLOMATINIAI ATSTOVAI LIETUVOJE

JAV atstovai pradėjo būti su skiriamais visam Pabaltijui su rezidencija Rygoje.

John A. Gate, komisionierius, 1919 m. spalio 1 d. iki 1920.

Evan E. Young (prie jo įvyko JAV Lietuvos pripažinimas

de jure) 1920 m. gegužės 15 d. iki 1922. Po pripažinimo Evan E. Young, kuris buvo pirma komisionierium, pakeltas ministro titulu.

Coleman pasiuntinio titulu buvo visam Pabaltijui nuo 1922 m. lapkričio 13 d. iki 1931 m. spalio. Charge d'affaires Kaune jo metu buvo H. S. Fullerton.

Robert P. Skinner, pasiuntinys Pabaltijui su rezidencija Rygoje, nuo 1932 sausio iki 1933 rugp. Kaune tuo laiku charge d'affaires buvo M. A. Stafford.

John McMacuray pasiuntinio Rygoje buvo nuo 1933 m. gruodžio 13 iki 1936 vasario 12.

Arthur Bliss Lane Rygoje buvo nuo 1936 liepos 2 d. iki 1937 rugp. 15. Tuo metu Kaune charge d'affaires buvo Mr. Kaykendal.

Owen Norem nuo 1937 m. lapkr. 26 d. iki 1940 m. (iki bolševikų atėjimo) buvo tik Lietuvai nepaprastu pasiuntiniu ir įgaliotu ministru. Jisai šiuo metu gyvena Kalifornijoje ir palaiko lietuvių kovą prieš okupaciją. Parašęs net knygą apie Lietuvą "Timeless Lithuania", 1943 m.

Naujai atidarytas GROŽIO SALONAS "RŪTA"

ANNA MASILIONIS, sav.

Diplomuota specialistė. Baigusi Paryžiuje. Dirbus Berlyne, Hamburge, Varšuvoje. Turėjusi salioną Biržuose, Klaipėdoje, Palangoje ir Vilniuj.

Tik ką atvykusi iš Lietuvos įsikurė Woodhavene, ir maloniai kviečia pas ją atsilankyti, nes darbą atliks pagal paskutinius madų reikalavimus.

87-18 JAMAICA AVE. VI 9-6948 WOODHAVEN, N. Y.

Catskill kalnuose

S. IR E. KRAUNAICIŲ VASARVIETĖ

Druskonie Hall

Priima ribota skaičių svečių vasaros atostogoms su pilnu išlaikymu.

ANDES, N. Y. Tel. 2781

Didžiojo New Yorko demonstracija

VIENYBĖ 1922 M. RUGPIŪČIO 8 (ORIGINALI RAŠYBA)

Pereita subatą, rugpjūčio 5 d., atsibuvo Didžiojo New Yorko lietuvių manifestacija, pasidžiaugimui ir paminėjimui pripažinimo Lietuvos per Suv. Valstijas. Dalyvavo daugelis draugijų žmonių iš Brooklyno, Maspetho, Blissvillės, New Yorko, Bronkso ir kitų priemiesčių. Viso labo dalyvavo apie 10 tūkstančių minia.

Nuo 2 val. popietę prasidėjo paroda, kurioje ėjo draugijos su savo ir Lietuvos bei Amerikos vėliavomis, taipgi su savo muzikos benais. Šiuo tarpu dar neturime draugijų dalyvavusių surašo, bet žinome sekančias draugijos dalyvavę "in corpore":

Sv. Juozapo ir šv. Kazimiero Draugija su savo benu ir

vėliavomis; šv. Jurgio Draugija su savo benu ir vėliavomis; Lietuvių Jaunų Vyrų Draugija su vėliavomis; Lietuvių Siuvėjų Kontraktorių Asociacija važiavo automobiliais ir su parašais "Te gyvuoja Lietuvos respublika"! Šv. Antano Draugija iš Central Brooklyno; L. R. K. Moterų Sąjungos kuopos; D. L. K. Vytauto Draugija su savo benu ir vėliavomis; šv. Vincento ir Pauliaus Draugija iš Blissville su benu ir vėliavomis; švento Kryžiaus Draugija iš New Yorko su benu ir vėliavomis; Lietuvių Piliiečių Sąjungos skyriai prie įvairių draugijų darbuotojais ir pavaduotojais. Buvo keletas ir kitų draugijų, bet šiuo tarpu mums neteko nuo rengėjų gau-

ti jų surašo, nes nepridavė, todėl negalime jų paminėti.

Automobilių buvo į 200. Visi buvo papuošti Lietuvos spalvomis ir vėliavomis. Automobilistų surašo taipgi mums dar neteko gauti.

Visų muzikos benu buvo rodos aštuoni. Kiti gana dideli benai, susidedanti į 40 muzikantų, kurie maršuodami gavėmės griežė per visą Brooklyną ir New Yorką iki pat saulės.

Paroda prasidėjo iš keleto punktų. Vienas punktas buvo nuo "Vienybės" namo, iš kur pradėjo eiti šv. Juozapo ir šv. Kazimiero didžiausios draugijos; po tam keletas grupių iš čia pat traukė iki Manhattan Avenue; kitas punktas rodos buvo kur ten nuo "Garso" redakcijos, iš kur parapijų draugijos prisivienijo ir traukė irgi iki Manhattan Avenue. Iš čionai per Greenpoint Brooklyno draugijos maršavo iki 23rd St. ferų su muzika ir automobiliais, po tam per ferus persikėlė maršavo iki Madison Square Garden, kur rado jau laukiančias draugijas iš New Yorko ir Bronkso. Tenai buvo sudaryta generalė paroda, kuri maršavo New Yorkė penkta avenue iki Washington Irving High School svetainės, kuri randa si po No. 40 Irving Place.

Draugijose buvo nešami parašai įvairaus turinio: "Te gyvuoja Lietuvos Respublika" "Mes dėkuojame Suv. Valstijom ir Prez. Hardingui už Lietuvos pripažinimą", "Mes reikalaujame, kad lenkai apleistų Vilnių ir kad Klaipėda būtų prijungta prie Lietuvos" ir daugybė kitų. Surašo visų parašų tuom tarpu neturime, nes komitetas dar nepridavė.

Įspūdinga buvo lietuvių Amerikos kareivių grupė, kuri nešė savo atatinamą parašą, primenantį, kad jie kovoją už demokratiją.

Rodos šv. Kryžiaus Draugija turėjo parengusi būrelį jaunų mergyčių, kurios baltais rubellais nešė dvi ištiestas vėliavas: Lietuvos ir Amerikos. Labai įspūdingas buvo reginys. Daugelį sugrąudino dvi lietuviškos moterėlės, kurios po būriui mergaičių ėjo apsirėdę grynai lietuvių kaimo drapanomis, su baltom skarytėm apsirėdę.

Prie salės ant gatvių užtvino visas blokas lietuvių, nes jau vidun negalėjo įeiti. Todėl ant salės trepų pasakė prakalbas p. Carneckis ir p. Šimutis.

Salėje buvo kupina visos sėdynės ir pilna stačių, taip apie 2,000 žmonių.

Salėje programos prasidėjo visų draugijų vėliavų ir Lietuvos vėliavos bei Amerikos vėliavų sustatytų ant pagrindų.

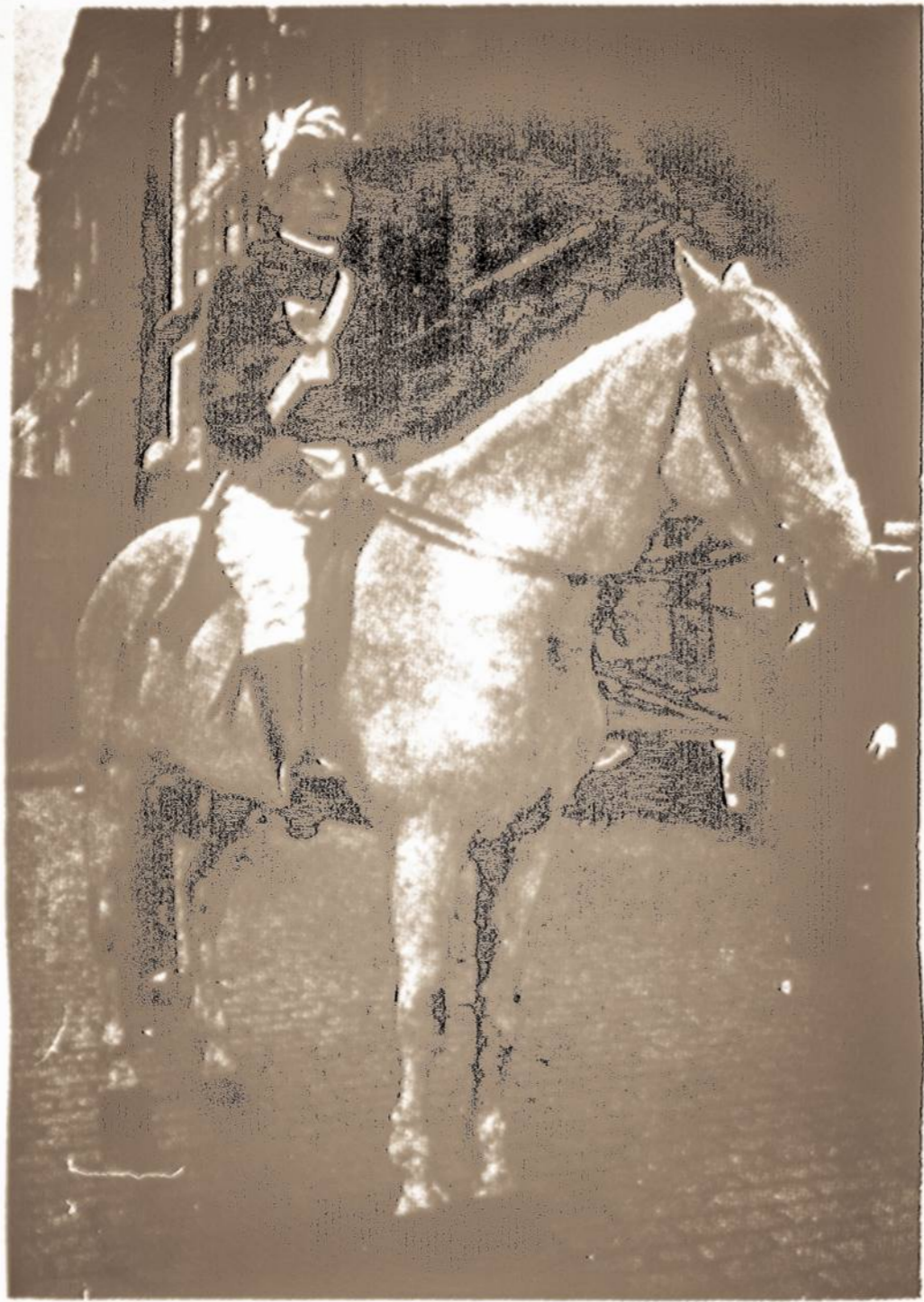
Programas prasidėjo sugledojimu Lietuvos himno "Lietuva Tėvynė Mūsų", vedant vargonininkui p. J. Jankui ir jo korul.

P. Šimutis vedė vakarą. Jisai po įžanginės kalbos perstatė kalbėtojus.

Pabaiga 12 psl.

Aleksandras Kundrotas, jau penktus metus eina Dariaus ir Girėno Posto adjutanto pareigas. Jis, be to, Operetės choro narys, Vienybės bendradarbis ir šiaip veiklus lietuvis.

Lietuvių demonstracijos vyriausias maršalka Juozas Ginkus.

Lozoraitis apie Pabaltijo okupaciją

Neseniai Paryžiuje įvykuose Prancūzijos - Pabaltijo diskusijose, kurių metu visa eilė žymių prancūzų valstybės vyrų už Pabaltijo laisvės sugrąžinimą, buvo pakviestas kalbėti ir Lietuvos Diplomatiškos šefas min. St. Lozoraitis.

Diskusijas rengė Prancūzijos - Pabaltijo Sąjunga, kuriai pirmininkauja Arthur Conte, Prancūzijos parlamento narys ir jo užs. reik. k-jos vicepirm., soc. partijos lyderis.

Ministeris Lozoraitis priminė, jog Pabaltijo valstybių okupacija sudarė pirmą sovietų puolimo prieš Europą etapą, ir estų, latvių ir lietuvių tautų reikalavimas, kad būtų atstatytos jų nepriklausomos valstybės, sutampa su Vakarų interesais.

Jis nurodė, kad Sovietų S-ga savo puolimą prieš Europą pradėjo Baltijos kraštuose. Jis buvo įvykdytas politiniu ir kariniu būdu, kas iki šios dienos jiems leido užgrobti pusę Europos. Šitame Pabaltijo regijone Maskvos vyriausybė suteikė skaudžiausią smūgį tarptautinei santvarkai, kuri nuolatos sovietų ekspansijos yra griauinama ir grasinama. Diplomatiškos šefas pabrė-

žė: "Mes norėtumėm, kad Vakarai santykiuose su sovietais nusistatytų taikyti moralinius ir teisės principus, t. y., paremtus moraliai ir politinai teisingą ir teisėtą Estijos, Latvijos, Lietuvos ir kitų pavergtų kraštų laisvės bylą. Tokia laikysena taipgi patarnautų ir Vakarų interesams. Savo kalbą min. Lozoraitis pabaigė šiais žodžiais:

— Prieš karą, jau prieš ketvirtį šimtmečio, aš čia Paryžiuje esu radęs didelį supratimą svarbių problemų, kurias mano kraštas turėdavo nugalėti, supratimą, inspirota iš Prancūzijos prisirišimo prie teisės ir teisingumo principų, kuriuos ji laiko lemiamais faktoriais tautiniam ir tarptautiniam gyvenimui.

Aš esu giliai sujaudintas, galėdamas konstatuoti, kad, remdamiesi tais pačiais principais, jūs remiate teisingą Baltijos kraštų bylą."

Diskusijos buvo užbaigtos Maurice Shumanno žodžiais: "...aš dėkoju p. Lozoraičiui ir per jį trijų Pabaltijo kraštų atstovams už suteiktus pailūdijimus. Mes stengsimies išstikimai patarnauti jų laisvės bylai, kuri tuo pačiu yra ir mūsų.

Polish Ham
PRODUCT OF POLAND

Lenkiškas kumpis

VISUOMET SKANUS, EKONOMIŠKAS MAISTINGAS.
PIKNIKAMS, PRIĖMIMAMS, NAMUOSE KASDIEN,
REIKALAUKITE VISUR TIKRO IMPORTUOTO
LENKIŠKO KUMPIO

ATALANTA - KRAKUS - TALA
gaunamas 2, 3, 4, 5 ir 7 sv. dėžutėse.

turi teisę naudoti šį ženklą
kaip išskiriantį aukštos kokybės produktas

Haven Realty

JUOZO ANDRIUŠIO APDRAUDOS ĮSTAIGA

Patarnauja perkant ir parduodant namus, įvairiuose apdraudimo reikaluose, užpildant (Income) taksus.

J. ANDRIUŠIO TRAVEL BUREAU

Parduoda bilietus visomis susiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas. Money Orders.

87-09 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N.Y.
Tel. VI 7-4477 Atdara kasdien - 9 v. r. iki 9 v. v.

Remkite ir platinkite
VIENYBĖ!

LIETUVIAI ADVOKATAI

S. Bredis, Jr.
37 Sheridan Avenue
BROOKLYN 8, N. Y.
Telefonas: APplegate 7-7083

C. A. Voket
(Vokietaitis)
41-40 74th Street
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Telefonas: NEWton 9-6620

Sportines nuotrūpos

EDVARDAS ŠULAITIS

Siemet sausa įvykiais mūsų sportinė vasara paskutinėmis savaitėmis prapliupo varžybiniu lietumi.

Liepos pirmąjį savaitgalį mūsų lengv. atletikos mėgėjai buvo suvažiavę į Toronto ir ten išmėgino savo sugebėjimus (nors ir nedidelius) S. Amerikos lietuvių sporto žaidynėse, o po savaitės įvairių sporto šakų atstovai vėl rinkosi Kanadon (netoli Toronto) į S. Amerikos pabaltiečių varžybas.

Pirmosios iš žaidynių mūsų sporto mėgėjus nelabai nudžiugino, tačiau antrosios jau parodė šiojį roki pragiedrėjimą mūsų sportiniame gyvenime, ypač dėl to, jog čia keliose varžybose buvo "sutvarkyti" mūsų kaimynai iš šiaurės — latviai ir estai.

S. Amerikos lietuvių sporto žaidynių lengv. atletikos varžybos praktiškai tebuvo tik dviejų klubų — Toronto Aušros ir Clevelando Zaibo varžytinės. Dar po būrelį sportininkų parūpino Toronto Vytis ir Rochesterio Sakalas, New Yorko, Chicagos, Detroito ir kitų didesniųjų mūsų sporto centrų atstovų čia visai nesimantė.

Žaidynių pasekmės, kurias mes gavome, rodo labai silpną sportininkų lygį, tad čia būtų bergždžias darbas bandyti jas žymėti. Beje, vienoje kitoje rungtyje būta iškil-

nės pasekmės, bet ji bendroje plotmėje pradingsta, lyg lašas jūroje. Pas mus įprastinėje konkurencijoje taškais, laimėjo Aušra, kuri su 236.5 taško, antroje vietoje paliko Zaibą (226.5).

Kaip varžybų menkumo pavyzdį galima nurodyti kad ir 100 m. bėgimą vyrams (jis paprastai pasekmių žymėjimuose eina pirmoje vietoje). Čia į vietos sportininkas (Malinauskas iš Aušros) šį atstumą praskuto per 11.6 (turėtų gerokai paprakaituoti, norėdamas pralenkti vidut. klasės moterį bėgiką), o antrasis (Stočkus iš Zaibo) su 12.1 rezultatu tikų varžytis tik su greitesniais pradžios mokymosi mokiniais. Žinoma, čia nebuvo mūsų geresniųjų atstovų, kuriuos šiuo metu galėtume sukaupti, ir tai labai atsiliepė į pasekmių menkumą.

Kiek geresni vėjai pūtė pabaltiečių varžybose, kur buvo rungtyniauta lengv. atletikoje, futbole, krepšinio aikštelėse, lauko tenise, plaukyme, šaudyme ir tinklonyje. Beje, paskutinėse šakose rungtis tik latviai su estais. Pačios varžybos vyko puikioje estų vasaros stovykloje, esančioje 50 mylių atstume nuo Toronto, kurioje buvo įruošti geri bėgimo takai ir kitos sporto aikštės (čia, ži-

DARIAUS IR GIRĖNO SUKAKČIAI PRAĖJUS...

Visad prisimenami tie žmonės, kurie yra atlikę didelius žygius žmonijai ir tautai. Darius ir Girėnas po I Pas. karo buvo tie du didieji, kurie aviacijos istorijoje pakartojo amerikiečio Lindbergho skridimą per Atlanto vandenyną. Jie nugalėjo Atlantą su paprasta, neparuošta Atlanto žygiui "Lituanica".

Amžiumi dar jauni abu lietuviai lakūnai panorą išgarsinti tą mažą, bet didelę dvasioje Lietuvą tėvynę mūsų. Apvažiavę beveik visas Amerikos lietuvių kolonijas, parinko aukų savo kukliai "Lituanica", tuo pačiu metu tarytum atsisveikindami su aukojančiais savo tautiečiais. Jie statė savo gyvybę pavojun, kad tik išgarsintų savo tėvų žemę — Lietuvą. Lyg nujausdami, kad galės prireikti

atiduoti savo gyvybes, jie parašė savo testamentą: "Jei žūsime ir Atlanto bangos paskandins mūsų gyvybę, tegu kiti aukojas tau, jaunoji Lietuva..."

Ir iš tikrųjų, kas gali būti didesnio ir iškilmingesnio pasaulyje, kaip atiduoti savo gyvybę už tėvų žemę? Darius ir Girėnas, kurie vaikščiojo New Yorke tais pačiais keliais, kur šiuo metu mes vaikštome, pakilo iš šio didžiulio miesto skristi per Atlantą į Lietuvą.

Nesvarbu, kad "Lituanica" nebuvo paruošta tokiam dideliui ir pavojingam žygiui. Dariaus ir Girėno dvasia, jų ryžtas, atstojo lėktuvo trūkumus. Ir taip, beveik slapta, atsisveikinę tik su keliais artimais draugais, Darius ir Girėnas pakilo išgarsinti Lietuvą. New Yorke tą rytą oras

buvo gražus, virš Atlanto klimatas palankus, kai liepos mėnesio istoriniame momente didvyriai pasakė: "Tiki pasimatymo, Amerika..."

Visa Lietuva laukė didvyrių. Kauniečiai išskynė visas gėles, šimtas tūkstančių jų aerodrome liepos 17 rytą laukė su viltimi ir pasididžiavimu, tikėdamiesi pasveikinti Atlanto nugalėtojus...

Deja, Atlantas jau buvo nugalėtas, "Lituanica" artėjant prie Lietuvos sienų, lėktuvas dėl neišaiškintų ir dar šiandien paslaptim apdengtų priežasčių, atsismušė į Soldino miškų pušis... Ir taip "Lituanicos" skeveldros apdengė jaunų didvyrių gyvybes...

Tėvynėje išdygo jiems šimtai paminklų, sukurtos apie juos dainos, jų paveikslais pasipuošė lietuviškos gričios, įstaigos, namai, bet jie užgeso...

Jie žuvo, bet jų žygis išgarsino Lietuvą visam pasaulyje. Tai dar vienas įrodymas, kaip Amerikos lietuviai pasitarnauja Lietuvai, savo Tėvynei. A. KUNDROTA

Reikalingas namo prižiūrėtojas. Apšildymas "Oil N. 6". Alga ir 4 kambarių butas. Telefonuoti: B. Levy - PR 4-4951 arba SL 6-4931.

Išnuomojamas 3-1/2 kambarių butas. Visi moderniški patogumai. 3 aukšte. Telefonuoti ST 2-8422. Williamsburghe.

Skaitykite ir platinkite VIENYBĘ!

Albert F. Peters (Petrauskas)

Park Hill Realty

Apdrauda, nekilnojamas turtas, federaliniai, valstybės ir miesto taksai. Notary Public.

84-17 Jamaica Ave., Woodhaven 21, N. Y.

TELEFONAS: VIRGINIA 3-1477

BANGA TELEVISION

VYTAUTAS ZELENIS, Savininkas

3423 FULTON STREET BROOKLYN 8, N. Y.

Telefonas: APplegate 7-0349

PARDUODAMA: televizija, radijas, Hi-Fi stereo, fonografai, dulkių siurbliai, oro vėsintuvai. Didelės nuolaidos Admiral, Motorola ir Blaupunkt vokiškiems Hi-Fi. TAISOMA: televizija, stereo Hi-Fi bei radijas. Darbo valandos kasdien iki 7 v. vak., penktadieniais iki 9 v. v.

VISOS PREKĖS IŠPARDUODAMOS

ŽEMIAUSIOMIS KAINOMIS

INSURANCE ir REAL ESTATE

PATARNAVIMAS PAS

JOHN ORMAN AGENCY

110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y.

Telefonas: VIRGINIA 6-1800

Park Florist

Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.

MATTHEW MAZEIKA Savininkas

80-15 JAMAICA AVE. WOODHAVEN 21, N. Y. Telefonas: Virginia 9-3112

ROBERT F. NARK

Apdraudos AUTO Specialistas Any car - Any age driver ALL FORMS OF INSURANCE

26 COURT ST. BROOKLYN, N. Y. Tel. MAin 4-6400 VA 5-0783

DISCOUNTS TO QUALIFIED APPLICANTS Mutual Insurance Insure your tomorrow today!

REPUBLIC LIQUOR STORE, Inc.

G. Jokubaitis, Manager

322 UNION AVENUE BROOKLYN 11, N. Y. Tel. EVergreen 7-2089

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY 1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA. Telefonas: DEWey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS) 1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA. Telefonas: POlar 5-4110

JUOZAS GARŠVA

231 BEDFORD AVENUE BROOKLYN 11, N. Y. KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS Tel. EVergreen 8-9770

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS) 423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y. KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRUNAS-BALTON 660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y. NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

ROGERS FUNERAL HOME

P. RADZEVIČIUS, Direktorius 410 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y. Tel. STagg 2-4409

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

VIENYBĖ

P. Jurgeliūtė-Beverage, buvusi SLA sekretorė, sugrįžo į savo namus Stony Brook, L. I., po 6 savaičių kelionės Kalifornijoje ir kt. Jos vyras, dr. H.H. Beverage, U. S. Navy Polaris Advisory Committee narys, dalyvavo eilėje konferencijų, įvykusių San Diego Navy Research Laboratorijose. Pasiųgais konferencijoms, ponai Beverage lankėsi La Jolla, Kalifornijoje, o grįždami į namus užsuko į Seattle, Wash. vykstančią parodą.

Prof. P. Skardžius vadovaus II Kultūros Kongrese Chicagoje lituanistinių mokslų sekcijai. Šios sekcijos darbuose paskaitas skaitys, be prof. Skardžiaus, dr. J. Balys ir St. Barzdukas.

L. Girinis su šeima iš Montrealio, Kanados, lankėsi Chicagoje ir per Detroitą sugrįžo atgal.

* Ona Vinikienė, buv. SLA sekretoriaus dr. Viniko žmona, šią savaitę išvyko atostogų pas savo sūnų daktarą Viniką į Meadville, Pa., kur įsai gyvena su šeima.

* J. ir A. Pakalkos jau antroje savaitėje atostogauja Cape Cod pas Jonsonus.

* Jurgio Siruso vadovaujamas ALTS II skyrius rugpj. 19 d. rengia skyriaus narių ir svečių išvažiavimą Norkienės sodyboje Long Island.

* B. Rimgaillienė išskrido į Chicago aplankyti savo gimnaitės, kuri, atsikridusi iš Kolumbijos, Chicagoje nusilaužė ranką.

* Inž. Gerimantas Penkas, jau ilgesnis laikas, kaip automobiliumi keliauja po Ameriką, lankydamas savo draugus. Pereitą savaitę jis lankėsi Los Angeles mieste.

* Dail. A. Galdikas su žmona šiuo metu atostogauja Cape Cod Lušių viloje "Meška".

* Kun. Jurgis Parancevičius, 57 m. amžiaus, New Yorko Aušros Vartų par. vikaras, pasimirė liepos 19 d. Buvo kilęs nuo Seinu. Lietuvoje buvo klebonu Vištytyje. 1943 m. sulintas Gestapo ir kalintas Dachau stovykloje. Prieš 10 metų atvykęs į Ameriką. Vokietijoje dirbo su Muncheno lietuviais.

* Juozas ir Elzbieta Ratkečiai peritą savaitę iš Brooklyno persikėlė į Los Angeles, Kalifornijoje, kur nuolatos gyvena jų sūnus Algis Ratkelis su šeima, neseniai susilaukę naujagimio sūnaus.

* J. Andriušis ir L. Tamošaitis organizuoja Didžiąjame New Yorko gyvenančių vilkaviškių ekskursiją į Chicago, kur Labor Day savaitę vyks buvusių Vilkaviškio gimnazijos moksleivių susitikimas. Ketinama pasamdyti lėktuvą ar autobusą.

* Kun. L. Jankus su kun. V. Dabušiu buvo išvykę į Michigano valstybę, kur aplankė prie Detroito vykstančią Dalnavos vasaros stovyklą ir dalyvavo jos metiniamė rėmėjų suvažiavime. Ta pačia proga kun. V. Dabušis pašventino Nekalto Prasidėjimo seserų namus, o pamokslą pasakė kun. L. Jankus. Stovyklos rėmėjų pirmininku ir ateinančioms metams išrinktas prof. A. Damašis.

* Anna Jakštys su šeima buvo išvykę atostogų, iš kur slūgčia sveikintum.

* Helen Venis aplankė dukrą Grabauskienę su šeima Forestport, N. Y., paskui iškilavo Adirondack kalnuose, o vėliau su dukra buvo nuvykę į Kanadą, aplankė Montrealį.

Onos Vaivados nuotrauka

Viršuje: Juozas Tysliava (su motina) prieš 10 metų, kai jis lankė Tarrytown Military School... **Kairėje** - "private" Juozas Tysliava, prieš mėnesį savanoriu išėjęs JAV Armijos tarnybai. Maj. Gen. Beauchamp, pranešdamas V. Tysliavienei apie sūnaus prisistatymą į Fort Dix, N. J., savo laiške tarp kitko rašo: "With his cooperation and willingness to serve, combined with the understanding of our country's military needs, I am certain that your son's tour of duty in the Army will be one of which you can be proud."

NEW YORKO DEMONSTRACIJA...

Atkelta iš 10 psl.

Kalba Carneckis

Karštai ačiuoja Amerikos lietuviams už pasidarbavimą atsiekime Lietuvos pripažinimo, pabrėžia viltis, jogei nuo šiol Lietuvai palengvės ir kiti visi valstybiniai darbai ir reiškia vilties, jogei amerikiečiai ir ant toliaus nellaus darbavėsis iš vieno savo valstybės gynimui. Jisai po draug praneša tik ką apturėtą iš Kauno telegramą, kur sakoma, jogei St. Selmas jau užbaigęs visais skaitymais priimti Lietuvos nuolatinę konstituciją, kuri, sako: "Bus visų įstatymų įstatymas." Publika jam dikčiai ploja.

P. Jankaus koras sudainuoja dainas: "Važiavau dieną" ir "Tėvynė miegoji, tai mano namai". Koras nedidelis, bet gieda energingai.

Kalba R. Caldwell

Perstato adv. Robert Caldwell, kuris anuo laiku buvo darbavėsis su garsia 4-rių Tautų Lyga; Lietuvių, Latvių, Estų, ir Ukrainų, o dabar yra pirmininku p. Čarneckio suvertos Amerikos - Baltiko Draugijos. Jisai kalba angliškai, tykliai, rimtai, sveikina lietuvius su atsiektu pripažinimu Lietuvos Respublikos

Kalba J. O. Širvydas

Karštai ir įspūdingai pabrėžia, jogei ši diena yra lietuviams brangi, nes paminėdami Lietuvos pripažinimą,

sykiu mes paminime ir visius mūsų Lietuvių amerikiečių vargus ir žingsnius, darytus jau ketveri metal suviršum, kad Lietuva būtų pripažinta. Kviečia visus lietuvius ir toliau darbuotis, nes Lietuva su Amerikos pripažinimu dar neužsibaigė jos vargai. Taip va, tebėra Vilnius lenkų okupantų rankose, taipgi ir Klaipėda tebėra prancūzų okupuota ir lietuviai dar nėra prie Baltiko jūrių prileisti. Reikia mums visiems, atidėjus į šalį mažesnius partinius nesutikimus, dėti aukas, kaip ir lig šiolei dėjome visų Lietuvos žemių atvadavimui.

Kalba Miss M. Spence

Ji yra sekretorė Amerikos - Baltiko Draugijos. Kalba angliškai, sveikina lietuvius su pripažinimu, džiaugiasi, kad turi garbės dirbti Baltikos tautų suartinimo naudai.

Rezoliucijos

Vakaro vedėjas p. Šimutis perskaito pasveikinimo rezoliucijas: 1) Prezidentui Hardingui, 2) Valst. Sekret. Hughes, 3) Senatoriui Lodge, 4) Prof. Benderiui. Publika delnų plojimu priima.

P. Jankaus koras sudainuoja: 1) "Karvelėli", 2) "Einu per dvarelį".

Kalba kun. Kaščiukas

Trumpai ir karštai prakalba kun. Kaščiukas, kuris džiaugiasi Lietuvos džiaugsmu, pradeda poeto eilėmis ir užbaigia eilėmis, kad "Lietuva buvo ir bus".

New Yorko lietuvių demonstracijos komiteto dailės komisija: sėdi iš k. M. Teiberiūtė, buv. Vienybės redaktorius Juozas O. Širvydas, J. Ginkus. Stovi iš k.: K. Paulionis ir P. Narvydas.

"Vėliavos diena"

Pil. A. Kundrotas paduoda į stalą įnešimą, kad šią dieną susirinkimas sumanytų visoje Amerikoje atžymėti įsteitimu "Vėliavos Diena", nes tą dieną Lietuvos vėliava tapo legaliskai iškelta ir pripažinta už valstybės vėliavą Amerikoje.

Kalba P. Mikolainis

Jį perstato vedėjas kaip seniausį veikėją, kuris dar spaudos draudimo metais darbavosi gabenimu raštų į Lietuvą. Jis trumpai, rimtai

prakalba, nurodindamas, kaip yra svarbu visų lietuvių bendras darbas.

Kalba Majoro atstovas

Negalėdamas pribūti miesto majoras J. F. Hylan, atsiuntė savo pavaduotoją, Mr. Francis Bent. Jisai majoro vardu lietuvius sveikina ir reiškia Lietuvai didelių vilčių, taipgi lietuvių ištvermę pagiria.

Renkama aukos padengimui lėšų, ir kiek liks, tai Lietuvos universiteto reikalams. Surinkta viso labo \$320.19.

Kalba sen. Calder

Pribūna Washingtono senato narys, senatorius Wm. Calder, kuris karštoje ir įspūdingoje kalboje pabrėžia, jogei lietuviai niekuomet blogu vardu neatsižymėjo, niekuomet pašalpos valdžion nesikreipė, matyt savim užsitiki; todėl jis tikisi, kad ir dabar, išgirdę savo Tėvynės pripažinimą, stengsis taip pat būti gerais šios šalies piliečiais.

Apsilanko Estonijos Konsulas

Beeinant kalboms, ateina Estonijos konsulas, p. Hans Loecke. Jaunutis vyrukas, įsai nekalbėjo, bet per pirmininką perdavė lietuviams linkėjimus.

Vedėjas p. Šimutis praneša, jogei nuo Latvijos nei žydų, atstovai neatėjo. Sako, "turbut žydellai laiko neturi." Laiko neturėjimu įsai patelsina ir latvius.

Kalba Vinikas

Paskutiniu programoje kalba Lietuvos Atstovybės sekretorius pil. M. J. Vinikas. Jisai karštai žodžiais dėkuoja visom lietuvių draugijom, visom srlovėm, visai visuomenei už karštą darbuotę Lietuvos pripažinimui per visą pereitų metų eilę.

Užbaiga

Baigiant vakarą, publikos jau nedaug beliko. P. Šimutis dar pasako trumpą užbaigos prakalbėlę, paskui visi sustoję užtraukia Lietuvos himną. Tuomi vakaras ir užsibaigia.